

Zuyd Hogeschool

Cluster Theater & Docent Theater

Uitgebreide opleidingsbeoordeling + bijzonder kenmerk

Inleiding

Dit visitatierapport bevat de beoordeling van de bestaande bacheloropleidingen Theater en Docent Theater van Zuyd Hogeschool. Daarnaast heeft de Toneelacademie, waar de opleidingen deel van uitmaken, een bijzonder kenmerk voor intermedialiteit aangevraagd. De beoordeling is uitgevoerd door een visitatiepanel dat door NQA in opdracht van Zuyd Hogeschool is samengesteld. Het panel is in overleg met de opleiding samengesteld en is voorafgaand aan de visitatie goedgekeurd door de NVAO. Het rapport beschrijft de bevindingen, overwegingen en conclusies van het panel. Het is opgesteld conform het *Beoordelingskader voor de uitgebreide opleidingsbeoordeling* van de NVAO (22 november 2011) en het *NQA Protocol 2014 voor de uitgebreide opleidingsbeoordeling*.

De visitatie heeft plaatsgevonden op 26 en 27 juni 2014.

Het visitatiepanel bestond uit:

De heer dr. M.J. Kattenbelt (voorzitter, domeindeskundige)

De heer drs. L.M.G. Celis (domeindeskundige)

Mevrouw J.I. Spoel (domeindeskundige)

De heer C.F.J.M. Meijers (domeindeskundige)

De heer L.H. van der Meiden BA (studentlid)

Mevrouw drs. P. Göbel, senior auditor van NQA, trad op als secretaris van het panel.

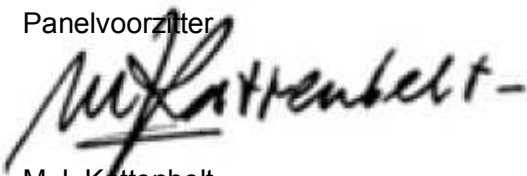
Bij de aanvraag werd door de instelling een kritische reflectie aangeboden die naar vorm en inhoud voldeed aan de eisen van het desbetreffende beoordelingskader van de NVAO en aan de eisen van het *NQA Protocol 2014*.

Het panel heeft de kritische reflectie bestudeerd en een bezoek aan de opleiding gebracht. De kritische reflectie en alle overige (mondeling en schriftelijk) verstrekte informatie hebben het visitatiepanel in staat gesteld om tot een weloverwogen oordeel te komen.

Het visitatiepanel verklaart dat de beoordeling van de opleiding in onafhankelijkheid heeft plaatsgevonden.

Utrecht, 15 oktober 2014

Panelvoorzitter

M.J. Kattenbelt

Panelsecretaris

P. Göbel

Samenvatting

Het panel beoordeelt de kwaliteit van de opleidingen Theater en Docent Theater van de Toneelacademie van Zuyd Hogeschool beide als **goed**. De vierjarige, voltijdopleiding **Theater** kent de volgende afstudeerrichtingen: acteur, performer, regisseur en scenograaf of kostuumontwerper. De opleiding **Docent Theater** heeft een eenjarige, voltijdse en een driejarige, deeltijdse variant.

Het panel heeft daarnaast het bijzonder kenmerk Intermedialiteit beoordeeld en vindt dat dit kenmerk **voldoet**.

Beoogde eindkwalificaties

De Toneelacademie leidt studenten op voor het theatervak. De beginnend **acteur** is zowel autonoom als toegepast kunstenaar die zich in zijn ambacht heeft toegelegd op zijn eigen instrument (lichaam en stem). Hij kan een rol geloofwaardig vertolken in verschillende omstandigheden (voor camera, in een zaal, op locatie). De **performer** is een autonoom kunstenaar met een eigen universum. Hij creëert zijn eigen verhaal op het snijvlak van podiumkunst en andere kunstgebieden. De beginnend **regisseur** kan zelfstandig regisseren en een team leiden. Hij kan goed communiceren over wat hem bezighoudt. De beginnend **scenograaf of kostuumontwerper** (theatervormgeving) is een autonoom en toegepast kunstenaar die zelfstandig een concept kan creëren en tot een ontwerp kan komen. Hij moet efficiënt kunnen communiceren met een regisseur, acteur, performer en technicus. De beginnende **theaterdocent** is een vakman die doceert vanuit zijn kunstzinnigheid. Hij is in staat om theaterlessen te maken en te geven in alle graden van het onderwijs en de kunsteducatie. Hij is tevens regisseur in verschillende settings, zoals onderwijsinstelling, theater, semiprofessionele gezelschappen en buurtwerk.

De Toneelacademie gaat uit van de landelijke beroepsbeelden en competenties. Zij kiest voor een brede invulling van deze beroepsbeelden om studenten optimaal op de diversiteit van en de snelle veranderingen in de beroepspraktijk voor te bereiden. De academie besteedt nadrukkelijk aandacht aan het vaktechnisch vermogen van studenten via de Maastrichte stem- en spraakmethode en de Viewpoint Methode, en aan intermedialiteit, internationalisering en interculturaliteit. Het panel waardeert deze aanpak waaraan in Maastricht opgeleide theaterprofessionals in de beroepspraktijk worden herkend.

Beide opleidingen ontvangen voor het onderwerp Beoogde eindkwalificaties het oordeel **goed**.

Programma

Beide opleidingen bestaan uit een intensieve vaktechnische training, zodat studenten zich het theatervak eigen kunnen maken. Daarnaast is er voldoende vrije ruimte om te experimenteren. Het onderzoekend vermogen dat hiervoor nodig is, komt in alle aspecten van de studie terug en wordt ondersteund door de samenwerking met de lectoraten.

Studenten ontwikkelen vaardigheden in de hoofdvakken van de opleidingen, het theorieonderwijs en tijdens technische trainingen zoals beweging, spraak en zang. De student leert in projecten en werkplaatsen om samen te werken, om met diverse publieksgroepen om te gaan, en om een concrete productie te realiseren. Via het vak Cultureel Ondernemerschap, maar ook door lessen van gastdocenten en de eigen collectieven die studenten vormen, worden zij zich bewust van de zakelijke kanten van hun toekomstig beroep. Het panel is hierover positief en geeft als suggestie mee om in alle producties van studenten integraal zakelijke elementen te betrekken.

Het panel is ook positief over de diversiteit aan producties bij de opleiding Theater en de samenwerking met andere studierichtingen en binnen- en buitenlandse instellingen. De eerste stappen op het terrein van internationalisering zijn gezet en het panel ondersteunt de richting die de Toneelacademie met de Europese Theater Academie inslaat. Bij de opleiding Docent Theater is er een divers aanbod aan stagemogelijkheden. Door de projecten en de stages worden studenten van beide opleidingen goed op de beroepspraktijk voorbereid.

Het panel stelt vast dat de opleidingen niet alleen gevarieerde werkvormen inzetten, maar ook die werkvormen die voor dit type onderwijs het meest geschikt zijn, zoals werkplaatsen, projecten en trainingen. Uit de gesprekken is gebleken dat er van een community kan worden gesproken. De Toneelacademie slaagt er dus goed in om een professionele leeromgeving te realiseren.

Om te worden toegelaten tot de Toneelacademie moeten studenten aan de selectie cursus deelnemen. Deze is gericht op het vinden van talent. Gezien de hoge rendementen slaagt de academie erin de meest geschikte en gemotiveerde kandidaten toe te laten. Het panel is net als de studenten positief over het advies voor een studierichting dat in de cursus wordt gegeven. Studenten kiezen daarmee bewust voor een richting. Ze worden vervolgens in het eerste jaar weer gemengd, maar kijken dan wel met een open blik naar andere studierichtingen.

Het panel heeft verder vastgesteld dat de EVC-procedure bij de intake van deeltijdstudenten een goed instrument is om elders verworven competenties te meten. Het panel vindt dat de academie de studiepunten die studenten hiervoor krijgen, door de examencommissie moet laten accorderen.

Het panel is van mening dat het programma van beide opleidingen intensief is, maar dat gedrevenheid een belangrijk kenmerk van studenten en docenten is, waardoor de studie- en werklast niet als te zwaar worden ervaren. De kleinschaligheid maakt dat eventuele problemen met studievoortgang of deficiënties snel door docenten worden gesignaleerd.

De beide opleidingen ontvangen voor het onderwerp Programma het oordeel **goed**.

Personeel

De Toneelacademie schenkt veel aandacht aan de beroepservaring die docenten inbrengen, en verlangt dat zij naast hun docentschap ook in de praktijk werkzaam zijn. Alle docenten hebben een relevante, vakinhoudelijke opleiding genoten. De nadruk op het docentschap blijkt onder andere uit de scholing en professionalisering, en ook uit het feit dat nieuwe docenten goed op hun onderwijskundige taken worden voorbereid.

De Toneelacademie beschikt over voldoende docenten om het onderwijs te verzorgen. Verder beschikt de academie over een netwerk waaruit zij geschikte gastdocenten, onder wie veel oud-studenten, kan vragen voor specifieke onderdelen van het onderwijs.

De opleidingen ontvangen voor het onderwerp Personeel het oordeel **goed**.

Voorzieningen

Het panel stelt vast dat het gebouw waarin de opleidingen zijn gehuisvest een prachtig oud pand is. Het is zeer geschikt voor de community-vorming die de Toneelacademie nastreeft. Het gebouw kent echter ook zijn beperkingen. Met de komst van meer studierichtingen en studenten is er een gebrek aan ruimtes, zeker voor projecten. Zuyd hogeschool en de Toneelacademie zijn actief op zoek naar een oplossing voor dit probleem.

Het panel constateert een grote betrokkenheid van docenten bij studenten en is positief over de intensieve begeleiding die de beide opleidingen studenten bieden.

De opleidingen ontvangen voor het onderwerp Voorzieningen het oordeel **goed**.

Kwaliteitszorg

De Toneelacademie heeft een deugdelijk systeem om de kwaliteit van het onderwijs te bewaken. Jaarlijks legt de academie in een notitie de verbeteracties vast. Daarnaast is er een goed werkend informeel kwaliteitszorgsysteem door de kleinschaligheid. Signalen zijn snel op de juiste plek, waardoor verbeteracties vlot kunnen worden uitgevoerd. De academie vraagt betrokkenen om hun mening en krijgt vaak ongevraagd advies en feedback van verschillende partijen.

De beide opleidingen ontvangen voor het onderwerp Kwaliteitszorg het oordeel **goed**.

Toetsing en gerealiseerd niveau

De Toneelacademie heeft een deugdelijke toetssystematiek. Er is veel controle op de kwaliteit van toetsen: bijvoorbeeld via het meer-ogenprincipe en de examencommissie. De feedback die studenten ontvangen, is van uitstekende kwaliteit en bereidt hen goed voor op de beroepspraktijk waar feedback geven en ontvangen belangrijke vaardigheden zijn.

Beide opleidingen leiden studenten op die geschikt zijn voor de beroepspraktijk. Het panel is van mening dat de studierichting Acteur excellente afgestudeerden voortbrengt, die meteen bij het grote toneel aan de slag kunnen. Ook de andere studierichtingen binnen de opleiding **Theater** leveren goede afgestudeerden af. De opleiding **Docent Theater** biedt een uitstekende voorbereiding op de (kunst)educatieve praktijk, en op innovatieve vormen van theatermaken.

De beide opleidingen ontvangen voor het onderwerp Toetsing en gerealiseerd niveau het oordeel **goed**.

Bijzonder kenmerk

De Toneelacademie schenkt veel aandacht aan intermedialiteit. Dit is het vermogen om een vertelling, een theatraal product of project via verschillende media, zoals toneel, film, televisie, literatuur of internet, uit te werken en aan te bieden. Het gaat er niet om dat iets in twee of meer verschillende media wordt aangeboden, maar om de wederzijdse beïnvloeding van die media binnen het kunstwerk. Het panel vindt dat de academie zich met deze brede definiëring enigszins tekort doet. Het heeft gezien dat intermedialiteit bewust als artistiek-esthetische strategie wordt ingezet. Studenten worden in alle onderdelen van de studie gedwongen om na te denken over het speler zijn, over hoe performativiteit kan worden ingezet en hoe ze zich het beste tot verschillende media kunnen verhouden. Zij hebben in presentaties laten zien hoe ze intermediale middelen inzetten.

Intermedialiteit is in alle facetten van het onderwijs terug te vinden en heeft veelal een herkenbare plaats gekregen. Studenten leren zich kritisch te verhouden tot media, het gebruik in de performancepraktijk en tot de toenemende mediatisering van cultuur en samenleving. Hierdoor krijgen zij een goed inzicht in de performatieve praktijk en de verbreding van het performatieve domein buiten het theater.

De Toneelacademie heeft met haar uitwerking van intermedialiteit een unieke invalshoek gekozen. De academie voldoet daarmee aan beide criteria.

Inhoudsopgave

1	Basisgegevens van de opleiding	11
	Schets van de opleiding	12
2	Beoordeling	15
	Beoogde eindkwalificaties	15
	Standaard 1 Beoogde eindkwalificaties	15
	Programma	20
	Standaard 2 Oriëntatie van het programma	20
	Standaard 3 Inhoud van het programma	24
	Standaard 4 Vormgeving van het programma	28
	Standaard 5 Instroom	31
	Standaard 6 Studeerbaarheid	33
	Standaard 7 Duur	34
	Personeel	35
	Standaard 8 Personeelsbeleid	35
	Standaard 9 Kwaliteit van het personeel	36
	Standaard 10 Kwantiteit van het personeel	38
	Voorzieningen	39
	Standaard 11 Materiële voorzieningen	39
	Standaard 12 Studiebegeleiding	40
	Kwaliteitszorg	42
	Standaard 13 Evaluatie resultaten	42
	Standaard 14 Verbetermaatregelen	44
	Standaard 15 Betrokkenheid bij kwaliteitszorg	45
	Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties	46
	Standaard 16 Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties	46
3	Bijzonder kenmerk Intermedialiteit	51
4	Eindoordeel over de opleiding	55
5	Aanbevelingen	57
6	Bijlagen	59
	Bijlage 1: Eindkwalificaties van de opleidingen Theater en Docent Theater	61
	Bijlage 2: Overzicht opleidingsprogramma	69
	Bijlage 3: Deskundigheden leden visitatiepanel en secretaris	75
	Bijlage 4: Bezoekprogramma	81
	Bijlage 5: Bestudeerde documenten	87
	Bijlage 6: Overzicht bestudeerde afstudeerwerken	89
	Bijlage 7: Verklaring van volledigheid en correctheid	91

1 Basisgegevens van de opleiding

Administratieve gegevens van de opleiding

1. Naam opleiding in CROHO	Theater Docent Theater
2. Registratienummer opleiding in CROHO	34860 34745
3. Oriëntatie en niveau	hbo-bachelor
4. Aantal studiepunten	Theater 240 EC Docent Theater: <ul style="list-style-type: none">• voltijd: 60 EC (postacademisch onderwijs)• deeltijd: 240 EC
5. Afstudeerrichting(en)	Theater: Acteur <ul style="list-style-type: none">– Acteur– Performer Theatermaker <ul style="list-style-type: none">– Regisseur– Theatervormgever
6. Variant(en)	Theater: voltijd Docent Theater: voltijd en deeltijd
7. Locatie(s)	Maastricht
8. Jaar vorige visitatie en datum besluit NVAO	vorige visitatie: 25 en 26 juni 2008 besluit NVAO: 5 november 2009
9. Code of conduct	getekend

Administratieve gegevens van de instelling

10. Naam instelling	Zuyd Hogeschool
11. Status instelling	bekostigd
12. Resultaat instellingstoets kwaliteitszorg	n.v.t.

Kwantitatieve gegevens over de opleiding

Kwantitatieve gegevens van de opleiding Theater						
cohort	2008	2009	2010	2011	2012	
Aantal instromers	31	33	35	40	55	
Ingeschreven aantal studenten	135	140	144	147 ¹	163	
Uitval uit de propedeuse	17 %	13 %	22 %	8 %	29 %	
cohort	2004	2005	2006	2007	2008	
Uitval uit de bachelor	0 %	0 %	10 %	6 %	10 %	
Bachelor rendement	100 %	100 %	91 %	94 %	90 %	

Kwantitatieve gegevens van de opleiding Docent Theater						
cohort	2008	2009	2010	2011	2012	
Aantal instromers	31	10	10	15	13	
Ingeschreven aantal studenten	30	30	29	32	34	
Uitval uit de propedeuse	0 %	0 %	0%	0 %	22 %	
cohort	2004	2005	2006	2007	2008	
Uitval uit de bachelor	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	
Bachelor rendement	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	

Schets van de opleiding

De Toneelacademie Maastricht maakt sinds september 2013 deel uit van de Faculteit van de Kunsten Maastricht (Arts Faculty, afgekort AFM). Zuyd Hogeschool heeft in deze faculteit het kunstonderwijs, kunstonderzoek (lectoraat) en contractonderwijs bijeengebracht.

De Toneelacademie kent twee CROHO-geregistreerde opleidingen: Theater en Docent Theater. De opleiding Docent Theater heeft een voltijdse variant, de eenjarige postacademische opleiding Docent Theater (PAO), en een deeltijdse variant, de parttime opleiding Docent Theater (PTO). De opleiding Theater is een voltijdse opleiding die twee uitstroomprofielen heeft: Acteur en Theatermaker. Beide uitstroomprofielen kennen twee afstudeerrichtingen. Het profiel Acteur heeft de richtingen Acteur en Performer. Theatervormgeving onderscheidt de afstudeerrichtingen Regie en Theatervormgeving. Deze vier opleidingen vallen alle onder hetzelfde croho-nummer.

¹ Er waren volgens het managementinformatiesysteem (MIS) officieel 148 studenten ingeschreven, maar er waren per 1 oktober 2011 volgens MIS in werkelijkheid 147 studenten aanwezig. Daar is vanuit gegaan. Hetzelfde geldt voor het cohort 2013: officieel 179 inschrijvingen, maar op 1 oktober 177 studenten aanwezig.

De opleidingen bestaan uit de propedeuse, de vakfase (jaar 2 en 3) en de afstudeerfase (jaar 4). De opleiding Theater omvat vier jaar, de deeltijdse docentenopleiding is driejarig en de voltijdse lerarenopleiding bestaat uit een eenjarig programma (PAO). Studenten kiezen voor een specifieke richting, maar worden regelmatig in gemengde groepen geplaatst.

Regie, Theatervormgeving, Acteur/Performer, PTO en PAO hebben een eigen kernteam. Het kernteam ontwerpt het specifieke programma.

2 Beoordeling

In dit rapport worden twee opleidingen, Theater en Docent Theater, beschreven en beoordeeld. De opleiding Docent Theater kent de varianten voltijd en deeltijd. Dit hoofdstuk beschrijft per standaard van het NVAO-beoordelingskader de bevindingen, overwegingen en conclusies van het visitatiepanel. In hoofdstuk 3 komt het bijzonder kenmerk intermedialiteit aan bod. Het eindoordeel over de opleidingen volgt in hoofdstuk 4, de aanbevelingen in hoofdstuk 5. Daar waar relevant zal een onderscheid tussen opleidingen en varianten worden gemaakt.

Beoogde eindkwalificaties

Standaard 1 Beoogde eindkwalificaties

<i>De beoogde eindkwalificaties van de opleiding zijn wat betreft inhoud, niveau en oriëntatie geconcretiseerd en voldoen aan internationale eisen.</i>

Bevindingen

Beroepsbeeld

De opleidingen Theater en Docent Theater leiden op voor de performatieve praktijk. Deze praktijk is permanent in beweging. De traditionele podia blijven van belang, maar verder is het theaterveld een open sector geworden. Kunstenaars gaan steeds meer verbindingen aan met andere kunst disciplines en met andere sectoren. Inzet van technologische en virtuele elementen heeft ingang op en rond het podium gevonden. Naast het podium zijn voor afgestudeerden film, televisie en internetproducties belangrijke werkgebieden geworden.

Een opvallende trend van de afgelopen jaren is de toenemende internationalisering in de podiumpraktijk. Kunstenaars zijn op zoek naar samenwerking en uitwisseling met collega's in binnen- en buitenland; zij willen hun werk tonen aan nieuwe publieksgroepen in nieuwe contexten. Deze uitbreiding van het werkgebied levert weliswaar meer werkgelegenheid op, maar daarom nog geen werkzekerheid. De bezuinigingen in de culturele sector per 2013 betekenden een grotere onzekerheid voor de kunstenaars. Veel theaterprofessionals zijn, onder meer door het wegvallen van gezelschappen en productiehuisen, freelancers geworden, die hun eigen werkzekerheid moeten creëren. Zij combineren bijvoorbeeld het werken op podia, voor film en televisie en lesgeven.

Vanwege genoemde ontwikkelingen kiest de Toneelacademie Maastricht voor een brede invulling van het beroep van theaterprofessional. Daarnaast biedt de academie ruimte voor individuele inkleuring, afhankelijk van het talent van de student. De toekomstige theaterprofessional moet namelijk "in staat zijn om vanuit zijn vakmanschap in combinatie met een eigen ontwikkelde artistieke signatuur, met een grote zelfstandigheid en wendbaarheid, zijn plek te veroveren in het veelkleurige (internationale) artistieke landschap en artistiek interessante samenwerkingen aan te gaan"². De basis voor dit profiel vormt het landelijk opleidingsprofiel Theater zoals dat in 2002 is geformuleerd³ en dat momenteel wordt herijkt, en het landelijk opleidingsprofiel Docent Theater⁴. De breedte van de opleidingen wordt door studenten en alumni gewaardeerd, zo bleek tijdens het visitatiebezoek. Ook het panel is hierover positief.

De afgestudeerden van de Toneelacademie zijn opgeleid voor het theatervak. De beginnend **acteur** is zowel autonoom als toegepast kunstenaar die zich in zijn ambacht heeft toegelegd op zijn eigen instrument (lichaam en stem) en op een authentieke aanwezigheid en betrokkenheid. Hij kan een rol geloofwaardig vertolken in verschillende omstandigheden (voor camera, in een zaal, op locatie). De **performer** is een autonoom kunstenaar met een eigen universum. Hij creëert zijn eigen verhaal op het snijvlak van podiumkunst en andere kunstgebieden. De beginnend **regisseur** kan zelfstandig regisseren en een team leiden. Hij kan goed communiceren over wat hem bezighoudt en heeft voeling met de maatschappij. De beginnend **scenograaf of kostuumontwerper** (theatervormgeving) is een autonoom en toegepast kunstenaar die zelfstandig een concept kan creëren en tot een ontwerp kan komen. Hij moet efficiënt kunnen communiceren met een regisseur, acteur, performer en technicus.

De beginnende **theaterdocent** is een vakman die doceert vanuit zijn kunstzinnigheid. Hij is in staat om theaterlessen te maken en te geven in alle graden van het onderwijs en de kunsteducatie. De afgestudeerde theaterdocent die tevens regisseur is, is goed in staat vanuit zijn eigenheid met een groep theater te maken in verschillende settings, zoals onderwijsinstelling, theater, semiprofessionele gezelschappen en buurtwerk. De docent theater is een specialist in het werken met groepen. Hij kan ideeën vertalen in spelopdrachten voor verschillende deelnemers in de groep⁵. Het KunstvakdocentenOverleg (KDVO) heeft, in opdracht van de Vereniging Hogescholen, in juni 2012 vanuit dit profiel de kennisbasis Docent Theater vastgesteld.

² *Over grenzen. Kritische reflectie Toneelacademie Maastricht*, Toneelacademie Maastricht, mei 2014, p.10

³ *Opleidingsprofiel Theater, Uitstrooprofielen Acteur & Theatemaker*, Werkgroep Opleidingsprofiel Theater, oktober 2002

⁴ *Kennisbasis Docent theater, Bachelor*, HBO-raad/Vereniging hogescholen, Den Haag, juni 2012

⁵ *Over grenzen. Kritische reflectie Toneelacademie Maastricht*, Toneelacademie Maastricht, mei 2014

Eindkwalificaties

De kunstpraktijk vraagt van beginnende theaterprofessionals een grote mate van zelfstandigheid, inzicht in eigen kunnen en het vermogen om zichzelf te ontwikkelen en uit te dagen. Belangrijk is verder een open houding voor de veelheid aan werk- en denkwijzen in de performatieve praktijk. Tot slot dient de theaterprofessional cultureel ondernemer te zijn en zijn weg te kunnen vinden in het scala aan podia, formats en publieksgroepen. De tien competenties uit het landelijk profiel **Theater** zijn dan ook verdeeld over drie domeinen: het artistieke, het vaktechnische en het professioneel-maatschappelijke competentiedomein (zie bijlage 1). De competenties zijn nader beschreven aan de hand van gedragsindicatoren per uitstroomprofiel⁶ en gerelateerd aan de Dublin-descriptoren (zie bijlage 1).

Het competentieprofiel van de **theaterdocent** is beschreven in vijf competenties die verder zijn uitgewerkt in gedragsindicatoren (zie bijlage 1). De competenties zijn gerelateerd aan de wettelijke bekwaamheidseisen (SBL-competenties). Daarnaast is in de kennisbasis het kennisfundament voor de startbekwame theaterdocent beschreven⁷, waarmee tevens het bachelorniveau is gedefinieerd.

De Toneelacademie beschikt over een netwerk van contacten met relevante vertegenwoordigers uit de regionale, landelijke en internationale beroepspraktijk. Het panel heeft vastgesteld dat zij regelmatig met deze vertegenwoordigers overlegt over de beroepsprofielen en de eindcompetenties van beide opleidingen. De verbinding met de beroepspraktijk blijkt ook uit de verscheidenheid aan gastdocenten, de stageplaatsen en de regelmatige, internationale uitwisselingen. In gesprekken met gastdocenten, coproducenten, praktijkbegeleiders en stageverlenende instellingen komt de relevantie van de competenties regelmatig aan de orde. Directie en coördinatoren hebben dit in het gesprek met het panel bevestigd.

Profilering

De Toneelacademie Maastricht wil een topopleiding zijn om studenten van beide opleidingen de beste startpositie voor de theaterberoepspraktijk te bieden. Daarvoor streeft de academie bij de studenten naar:

- een excellent vaktechnisch vermogen, inclusief tekstbehandeling;
- een professionele beroepsattitude;
- het vermogen om intermediaal en interdisciplinair te werken;
- het vermogen om verbindingen aan te gaan;
- het vermogen om artistieke samenwerking aan te gaan in een internationale en interculturele context.

⁶ Id. voetnoot 2

⁷ Id. voetnoot 3

De academie legt deze vijf aspecten als volgt uit. Zij wil studenten een stevige *vakmatige basis* bieden, zowel fysiek-technisch als intellectueel. Het fundament hiervoor bestaat uit een intensieve en methodische aanpak van het stem- en spraakonderwijs, het bewegingsonderwijs en de ontwikkeling van het muzikaal vermogen.

De Toneelacademie heeft de Maastrichtse Methode voor spreek- en stemonderwijs ontwikkeld (zie ook standaard 4). Dit is een intensieve, longitudinale training die vanaf het begin van de studie gedurende drie jaar vijf uur per week wordt gegeven. De student werkt aan zijn stemtechnisch vermogen en krijgt daarmee een degelijke basis voor tekstbehandeling. Voor de training van improvisatie/compositie heeft de academie de Viewpoint Methode geïntroduceerd. Deze methode biedt de maker en de acteur gereedschap om het maakproces op de vloer te structureren en te benoemen. De acteur en de performer moeten de techniek aanleren en trainen. De studenten van de regieopleiding en van de docentenopleiding leren de methode in te zetten bij hun werk als maker/docent.

De vakmatige basis voor de afstudeerrichting theatervormgeving bestaat uit tekentechnieken (in perspectief, anatomisch, theatertechnisch tekenen, schilderen naar waarneming), opdat studenten zich, zowel in technische als in intellectuele zin, de techniek van ontwerpen eigen maken. Hij moet in staat zijn om zijn eigen visie, in samenspraak met een regisseur, te conceptualiseren.

Afgestudeerden met een *professionele beroepsattitude* combineren een open, nieuwsgierige mentaliteit in combinatie met passie en discipline. Ze zijn weerbaar en werken goed samen. Tegelijkertijd tonen ze eigen initiatief en cultureel ondernemerschap.

De Toneelacademie zoekt in het curriculum naar de confrontatie tussen traditie en vernieuwing om de aankomende theaterprofessional optimaal op de beroepspraktijk voor te bereiden. Enerzijds krijgen studenten een degelijke vakmatige en intellectuele training die past in de traditie van het vak. Anderzijds is er aandacht voor *intermedialiteit en interdisciplinariteit*. Intermedialiteit is het vermogen om een vertelling, een theatera product of project via verschillende media (toneel, film/televisie, literatuur, internet) uit te werken en aan te bieden (zie hoofdstuk 3 waar intermedialiteit als bijzonder kenmerk aan bod komt). Onder interdisciplinariteit verstaat de academie het vermogen om in de ruimte tussen de verschillende kunstdisciplines en in samenwerking met andere kunstdisciplines nieuwe vormen en andere werkwijzen te ontwikkelen.

De persoonlijke en individuele ontplooiing van de student staat niet op zichzelf, hij leert ook om *verbindingen* met anderen en met de wereld aan te gaan. De canonieke teksten vormen het beginpunt, de literaire uitdaging. Daarnaast bevragen studenten hun actualiteitswaarde. Studenten leren een verbinding aan te gaan met 'de ander', de medestudent, de docent en het publiek. Zij stellen zich vragen over hoe ze in relatie staan tot het publiek.

In de huidige, steeds *internationalere*, artistieke praktijk wordt van de beginnende theaterprofessional verwacht dat hij in andere talen kan communiceren over zijn ideeën, zijn artistieke visie, tekstinterpretaties en concepten. Acteurs en performers moeten tegenwoordig ook in een andere taal kunnen spelen/performen.

Een samenleving met *verschillende culturen* is enerzijds een verrijking en kan anderzijds een bron van onzekerheid vormen. Voor studenten is de vreemde/het vreemde een onmiskenbaar vertrekpunt in een artistieke context. Het vormt voor studenten een uitdaging op het gebied van repertoire, nieuwe publieksgroepen, samenstelling van een cast en dergelijke. De Toneelacademie streeft niet alleen naar een professionele, maar ook naar een interculturele gemeenschap.

Overwegingen en conclusie

De beide opleidingen gaan uit van een landelijk beroepsprofiel met landelijk vastgestelde competenties. Via een matrix wordt de relatie tussen de competenties en de Dublin-descriptoren zichtbaar gemaakt, waarmee het bachelorniveau wordt aangeduid. De Toneelacademie kiest voor een brede invulling van de beroepsbeelden om studenten optimaal op de diversiteit van en de snelle veranderingen in de beroepspraktijk voor te bereiden. De academie besteedt nadrukkelijk aandacht aan het vaktechnisch vermogen van studenten via de Maastrichtse stem- en spraakmethode en de Viewpoint Methode, aan intermedialiteit, internationalisering en interculturaliteit. Het panel waardeert deze aanpak waaraan in Maastricht opgeleide theaterprofessionals in de beroepspraktijk worden herkend.

Het panel komt op basis van bovenstaande overwegingen tot het oordeel **goed** voor zowel de opleiding Theater als de opleiding Docent Theater (voltijd en deeltijd).

Programma

Standaard 2 Oriëntatie van het programma

De oriëntatie van het programma waarborgt de ontwikkeling van vaardigheden op het gebied van wetenschappelijk onderzoek en/of de beroepspraktijk.

Bevindingen

Vaardigheden

In zowel de opleiding Theater als de opleiding Docent Theater ontwikkelen studenten vaardigheden aan de hand van:

- het hoofdvak, gerelateerd aan de afstudeerrichting;
- het theorieonderwijs, aan de hand van standaard en actuele vakliteratuur, films, krantenartikelen en websites;
- technische trainingen zoals beweging, spraak, zang.

In de propedeuse ligt de nadruk op vaktechnische vaardigheden. Studenten worden gestimuleerd om te experimenteren met allerlei technologieën, zoals het panel bij een performance van studenten heeft kunnen zien (zie ook paragraaf 3). Van de studenten heeft het panel begrepen dat er behoefte is aan meer handboeken voor de theoretische vakken, maar ze zijn positief over de ruimte die ze krijgen om te experimenteren.

Daarnaast is in het programma aandacht voor nieuwe ontwikkelingen in het werkveld of actuele zaken die studenten vanuit hun eigen leefwereld inbrengen. Studenten zijn positief over de lessen over veranderingen en ontwikkelingen in de maatschappij. Zij ervaren deze lessen als een goede voorbereiding op het beroep. Studenten blijken zich zeer bewust van de onzekerheden van hun toekomstige beroep. Ze zijn echter gedreven om met theater bezig te zijn. Gastdocenten maken studenten meer bewust dat zij hun ideeën op allerlei manieren moeten vormgeven en realiseren. Het vak cultureel ondernemerschap ondersteunt studenten hierbij, hoewel het nut pas aan het eind van de studie voor hen voelbaar wordt. De academie wil het accent in Cultureel Ondernemerschap nog meer op zakelijke vaardigheden leggen. Het panel is het hiermee eens en doet de suggestie om bij alle projecten ook zakelijke elementen te betrekken. Wellicht dat er in de toekomst ook ruimte is om een productiehuis aan de academie toe te voegen.

Beroepsvaardigheden

In de opleiding **Theater** voeren studenten van de afstudeerrichtingen voor acteur, performer, regie en vormgeving gezamenlijke projecten uit, zoals in de propedeuse het Shakespeare-maakproject aan het begin van het eerste studiejaar, Techno/audiolab 1 (video- en theatertechniek) en Teevee maken & Theatrale Column/tv

In de vakfase (tweede en derde studiejaar) worden per onderwijsperiode twee werkplaatsen aangeboden. Een werkplaats is een op een echte productie gelijkende leersituatie. De Toneelacademie trekt voor een werkplaats gastdocenten aan uit de beroepspraktijk met specifieke vakkennis of engagement. Het is de bedoeling de studenten te confronteren met verschillende visies op de performatieve kunstpraktijk en hen zo te stimuleren een eigen visie te ontwikkelen. In de werkplaats wordt in een zo realistisch mogelijk beroepskader gewerkt. Afhankelijk van de inhoud van de werkplaats wordt deze afgerond met een voorstellingspresentatie of een open les. Studenten verzorgen dan ook de productionele omkadering, de technische uitwerking en de promotie.

Sommige werkplaatsen zijn een coproductie met gezelschappen uit de podiumkunstpraktijk of collega-opleidingen uit het buitenland. Hierbij kan het om drie typen coproducties gaan. Een coproductie waarin studenten participeren in een professioneel project van derden. De academie controleert of de leerdoelen van het project passen bij die van de studenten. Dit jaar doen vier studenten van de acteurs- en performancestudierichting bijvoorbeeld mee aan de masterproef van Simon De Vos in KVS (Brussel). In een ander type coproductie heeft de academie inbreng in de artistiek inhoudelijke onderdelen van het project.

Zo biedt Theater Heidelberg studenten Theatervormgeving elke twee jaar de mogelijkheid om de vormgeving van een professionele productie te doen. Een derde coproductie bestaat uit een samenwerking tussen studenten uit Maastricht en studenten van een buitenlandse opleiding onder begeleiding van een professional. Een recent voorbeeld van zo'n samenwerking is de productie *From Russia with Love* met studenten uit Sint Petersburg. Deze voorstelling won op het ITs Festival 2013 de prijs voor de beste buitenlandse productie.

In de vrije ruimte krijgen studenten de mogelijkheid om met elkaar collectieven te vormen en een theatraal product te maken. In de afstudeerfase (vierde jaar) lopen studenten stage, nadat ze de technische trainingen hebben afgerond. Via de ingeroosterde terugkomdagen kunnen studenten kennismaken van elkaars werk en feedback geven. Studenten tonen zich in de gesprekken met het panel positief over de practica en de stages die zij als een eerste stap naar complete zelfstandigheid ervaren.

Bij de opleiding **Docent Theater** beschikken de studenten over werkervaring en heeft het merendeel van de studenten werk dat is gerelateerd aan de theaterpraktijk. Hierdoor kunnen studenten hun eigen ervaringen in het onderwijs inbrengen.

In de deeltijdse opleiding (PTO) volgen studenten de onderwijseenheid vakdidactiek die is opgebouwd uit een deel les en een deel practicum dat deels in de relevante lespraktijk plaatsvindt. Voor het practicum gaan de studenten in het eerste jaar naar een basisschool in Maastricht, waar ze gedurende zes tot zeven weken een serie theaterlessen verzorgen. In het tweede jaar lopen de studenten de stage speltraining in een educatieve instelling van minimaal twee lessen per week gedurende veertig weken. Studenten krijgen in deze stage begeleiding ter plekke en vanuit de academie. In de afstudeerfase maken studenten een eigen productie met amateurspelers of semiprofessionals. Zij worden hierin begeleid door de didactiekdocent en de spel- en bewegingsdocent.

In het tweede jaar van de deeltijdse opleiding is een regiepracticum opgenomen. Studenten krijgen een scènetekst en gaan met twee tot vier spelers van de vooropleiding of uit de amateurpraktijk aan de slag (vijf lessen in zeven of acht weekenden). Aan het eind worden alle scènes voor publiek gespeeld. Studenten zijn enthousiast over de combinatie van doceren en regisseren. Studenten voelen zich goed voorbereid op de beroepspraktijk doordat ze in de stages met verschillende doelgroepen hebben gewerkt, maar ook door de spelervaring die ze hebben opgedaan.

In de voltijdse postacademische opleiding (PAO) krijgen de studenten, net als in de deeltijdse opleiding, de onderwijseenheid vakdidactiek, bestaande uit een lesdeel en een practicumdeel. Studenten geven gedurende zes tot zeven weken een serie theaterlessen aan leerlingen van een basisschool in Maastricht of geven les aan medestudenten. In de eindfase bestaat het practicum uit lessen aan studenten van het Arcus College in Heerlen. Daarnaast is er gedurende het gehele jaar een lesstage in een educatieve instelling van minimaal twee uur per week gedurende twintig weken. Tot slot is er een regiestage van twee lessen per week gedurende tien weken met begeleiding vanuit de academie.

Vakliteratuur

In het theorieonderwijs maken de opleidingen gebruik van standaardwerken. Hierbij leggen docenten wel steeds verbanden naar actuele theatervoorstellingen en films die de studenten hebben gezien. Bij de opleiding Docent Theater wordt ook gebruikgemaakt van literatuur die door oud-studenten is geschreven. Het panel is van mening dat de opleidingen relevante vakliteratuur gebruiken.

Binnen de lessen Theatergeschiedenis in de propedeuse beginnen studenten met het samenstellen van een eigen persoonlijke canon, op basis van de behandelde lesstof en verkenningen in het werkveld. Studenten stellen hun canon twee keer per jaar bij. Ze leggen relaties tussen ijkpunten uit de theatergeschiedenis en de actuele theaterpraktijk. Op deze manier leert de student zich te verhouden tot de theaterpraktijk en ontwikkelt hij een eigen visie op theater.

Onderzoek

Iedere student op de Toneelacademie leert zichzelf en de wereld te bevragen om zo een positie te kunnen innemen. Dit onderzoekend vermogen van een student krijgt gestalte via het bronnenonderzoek bij het hoofdvak, het literatuuronderzoek in het theorieonderwijs en de voorbereiding van een essay/lecture performance. De academie plukt ook de vruchten van de samenwerking met de twee lectoraten (Autonomie en Openbaarheid in de Kunsten en Technology Driven Art).

Het lectoraat Autonomie en Openbaarheid in de Kunsten onderzoekt in de opleiding Theater in welke mate de inbedding van het programma in de Europese theatertraditie ruimte laat voor de ontwikkeling van interculturele vaardigheden. Het lectoraat gaat voor de opleiding Docent Theater na welke specifieke vaardigheden nodig zijn voor het doceren aan groepen met een grote diversiteit.

De Toneelacademie organiseert regelmatig studiedagen en lezingen voor studenten, docenten en medewerkers over actuele en relevante onderwerpen. Recentelijk hebben bijvoorbeeld Doreen Boonekamp, Jozef Wouters, Jan van den Berg, Erik Kessels, Joost Heijthuijsen en Paul Schnabel lezingen verzorgd.

Overwegingen en conclusie

Het panel waardeert de wijze waarop studenten de benodigde kennis en vaardigheden krijgen aangeboden. Er is veel aandacht voor het instrumentarium waarover de theaterprofessional moet beschikken in de verschillende settings waarin hij kan werken. De student leert in projecten en werkplaatsen om samen te werken, om met diverse publieksgroepen om te gaan, en om een concrete productie te realiseren. Daarnaast wordt van studenten gevraagd zich als een authentieke persoonlijkheid te ontwikkelen met een eigen visie op de theaterwereld. Het onderzoekend vermogen dat hiervoor nodig is, komt in alle aspecten van de studie terug en wordt ondersteund door de samenwerking met de lectoraten.

Via het vak Cultureel Ondernemerschap, maar ook door lessen van gastdocenten en de eigen collectieven die studenten vormen, worden zij zich bewust van de zakelijke kanten van hun toekomstig beroep. Het panel is hierover positief en geeft als suggestie mee om in alle producties van studenten integraal zakelijke elementen te betrekken.

Het panel is ook positief over de diversiteit aan producties bij de opleiding Theater en de samenwerking met andere studierichtingen en met binnen- en buitenlandse instellingen. Bij de opleiding Docent Theater is er een divers aanbod aan stagemogelijkheden. Door de projecten en de stages worden studenten van beide opleidingen goed op de beroepspraktijk voorbereid.

Het panel komt op basis van bovenstaande overwegingen tot het oordeel **goed** voor zowel de opleiding Theater als de opleiding Docent Theater (voltijd en deeltijd).

Standaard 3 Inhoud van het programma

De inhoud van het programma biedt studenten de mogelijkheid om de beoogde eindkwalificaties te bereiken.

Bevindingen

Inhoud programma

De Toneelacademie heeft de leerdoelen van de modulen getoetst aan de landelijke competenties en gedragsindicatoren om te controleren of het programma alle competenties omvat. In de leerplannen van elke studierichting staan per onderwijseenheid, inclusief werkplaatsen, de competenties en leerdoelen beschreven, zoals het panel heeft gezien.

De academie kent een gefaseerde opbouw van de curricula. In de propedeuse en in het eerste jaar van de vakfase (tweede leerjaar) ligt de nadruk op een degelijke vakmatige basis. In het derde en vierde jaar ontwikkelen en verdiepen studenten de eigen artistieke competentie. Dit vraagt om een stevig vakmatig instrumentarium:

- vakmatige vaardigheden, kennis en inzichten, onderverdeeld naar de hoofdvakken per studierichting: acteren, performen, regisseren, vormgeven en doceren;
- professionele vaardigheden, waaronder de vorming van een professionele en ondernemende attitude;
- technische vaardigheden, kennis en inzichten;
- intellectuele vaardigheden, kennis en inzichten.

Het curriculum van de opleiding **Theater** is vanuit drie pijlers opgebouwd: hoofdvak, vaktechniek en theorie. In het hoofdvak van de studierichtingen Acteur, Performer, Regie en Theatervormgeving komt het beroep in een integratieve, op de praktijk gelijkende context aan bod. De complexiteit en compleetheid nemen gedurende de studie toe, doordat van presentaties van oefenstof naar complete voorstellingen wordt toegewerkt.

Bij Regie regisseren studenten bijvoorbeeld eerst scènes en eenakters en daarna een complete voorstelling. Bij Theatervormgeving werken studenten toe naar het zelfstandig kunnen vormgeven, inclusief de organisatie van de uitvoering.

De vaktechnische training bestaat uit beweging, spraak en zang. Deze onderdelen worden in het uitstroomprofiel Acteur gedurende drie jaar aangeboden en in de afstudeerrichting Regie de eerste twee jaar. Bij Theatervormgeving bestaat de vaktechnische training uit technisch tekenen en ontwerptechnieken die in de eerste drie jaar van het programma zijn opgenomen.

De theoretische component omvat cultuurbeschouwing en dramaturgie, bestaande uit drama- en performance-analyse en theatergeschiedenis. Cultureel Ondernemerschap vormt weliswaar een apart onderdeel, maar komt ook in theorielessen aan bod.

De verticale lijn van het hoofdvak, die vooral docentgestuurd is, wordt onderbroken door een horizontale stroom waarin studenten zelfgestuurd leren binnen een vakmatig en artistiek kader. Voor het festival Musica Sacra maken studenten bijvoorbeeld zelfstandig in eigen collectieven voorstellingen. Daarnaast zijn er geïntegreerde projecten waarvoor studenten van de vier afstudeerrichtingen gemixt worden. Vanaf het derde studiejaar ligt de nadruk op de integratieve benadering in de werkplaatsen aan de hand van thema's. Deze werkplaatsen worden afgerond met een voorstelling voor een extern publiek. Daarnaast zijn er ook werkplaatsen waarin bijvoorbeeld een bepaalde speelstijl centraal staat en die niet met een voorstelling worden afgesloten.

Studie periode	Acteur (A)	Performer (P)	Regisseur (R)	Vormgever (TVG)
1	Propedeuse: Vakfase: Shakespeare / Camera project I*			
2				
3				
4	Propedeuse: Vakfase: Theatrale Column / Tv maken*			
5	Vakfase: Werkplaatsen (vanaf 2 ^e studiejaar)			

* in deze projecten is de intermediale component uitdrukkelijk aanwezig.

Het programma van de opleiding **Docent Theater** kent dezelfde gefaseerde opbouw als de opleiding Theater: propedeuse, vakfase, afstudeerfase. In het curriculum zit een stevige spelcoachingslijn. De spelerservaring vormt het fundament die vervolgens doorgroeit naar coaching in theatrale maakprocessen. Deze docent is theatermaker pur sang in een educatieve context. Hij kan lessenseries in het onderwijs verzorgen, maar ook regies voeren met spelers van verschillende niveaus en achtergronden: amateurs, semiprofessionals en professionals.

*Programmaschema
Opleiding Docent Theater (PTO)*

studie periode	Jaar 1 propedeuse	Jaar 2 vakfase	Jaar 3 afstudeerfase
1^e semester	elementair spel: improvisatie + tekst	spel: tekst (integratie)	spel: tekst (regiestijl)
tussen blok	zelfstandig theatermaken	open dramaturgie	scenografie
2^e semester	elementair spel: improvisatie + tekst	zelfstandig theatermaken met coach zelfstandig regisseren met coach	vrije ruimte: coachingsvaardigheden vrije ruimte: spelcoaching cultureel ondernemen
extern curriculum		stage: lesgeven + maken met stagebegeleiding	

Studenten van de postacademische opleiding Docent Theater hebben reeds een bachelordiploma Theater. Zij beheersen daarmee de vaktechnische en artistieke competenties voor het theateraspect van de opleiding. De aandacht gaat daarom vooral uit naar de toepassing van instrumentele vaardigheden. De nadruk ligt op de vakdidactische competenties, theorie (onderwijskunde en ontwikkelingspsychologie) en cultureel kunstzinnige vorming.

Internationalisering

Internationalisering is een beleidsprioriteit en komt daarom in alle onderwijsprogramma's terug. Theatervormgeving heeft bijvoorbeeld een Erasmus-uitwisselingsprogramma met Berlijn, Barcelona, Warschau, Sofia, Londen, Istanbul en Wenen. Voor de studierichtingen Acteur, Performance en Regie bestaat de mogelijkheid om een Europees afstudeerproject te kiezen in het kader van de Europese Theater Academie. Onder deze naam wordt een internationaal samenwerkingsverband gevormd tussen de Toneelacademie en collega-instituten in Polen, Duitsland, Noorwegen, België en Finland. De Toneelacademie wil in de toekomst ook investeren in een meertalige aanpak via het stem- en spraakonderwijs en gerichte taalcoaching. Het panel vindt deze aandacht voor internationalisering een goede ontwikkeling om studenten meer kansen op de arbeidsmarkt te bieden.

Overwegingen en conclusie

Het panel is positief over de opbouw van beide opleidingen. De intensieve vaktechnische training en de intellectuele uitdagingen bieden studenten voldoende mogelijkheden om de competenties te verwerven. De programma's kennen een duidelijke samenhang tussen de onderwijsonderdelen met daarnaast vrije ruimte voor studenten om te experimenteren. In de leerplannen leggen docenten een duidelijke relatie tussen de leerdoelen en de competenties.

De eerste stappen op het terrein van internationalisering zijn gezet en het panel ondersteunt de richting die de Toneelacademie inslaat met de Europese Theater Academie.

Het panel komt op basis van bovenstaande overwegingen tot het oordeel **goed** voor zowel de opleiding Theater als de opleiding Docent Theater (voltijd en deeltijd).

Standaard 4 Vormgeving van het programma

De vormgeving van het programma zet aan tot studeren en biedt studenten de mogelijkheid om de beoogde eindkwalificaties te bereiken.

Bevindingen

Didactisch concept

Het onderwijs van de Toneelacademie is van oudsher competentiegericht. Het onderwijs is ingericht op geïntegreerde toepassing van kennis, inzicht en vaardigheden in een kritische praktijksituatie.

De studievoortgang wordt daaraan gemeten. Het didactisch concept heeft de volgende pijlers:

- praktijk- en competentiegericht onderwijs – leren op de vloer
- vakmatige training – vakmanschap verscherpen door training
- integratieve benadering van kennis, vaardigheden en attitude – het onderwijs is afgestemd op de toekomstige werkpraktijk van studenten en vraagt veel zelfsturing van studenten.

In het onderwijs vindt een ontwikkeling plaats van leren via voorgestructureerde opdrachtsituaties naar zelfgestuurd leren. In de eerste twee jaar volgen alle studenten een vast programma met wekelijks zo'n dertig contacturen. Vanaf het derde jaar kunnen studenten meer hun eigen weg inslaan door hun keuzes voor projecten en werkplaatsen. De studenten moeten hun keuze beargumenteren en voorleggen aan de studiebegeleider en het kernteam.

De academie streeft naar een zodanige omvang van het aantal studenten dat inhoudelijke begeleiding op maat kan worden verzorgd. In de eerste twee jaar wordt de begeleiding vooral door de kerndocenten verzorgd. In de laatste twee jaar geven de gastdocenten die aan de werkplaatsen verbonden zijn, inhoudelijke begeleiding.

Werkvormen

De werkvorm training staat centraal in de curricula. Studenten leren door doen en herhalen, maar ook door feedback krijgen, bijstellen, reflecteren en theorie bestuderen. De academie maakt onderscheid in speltrainingen, bewegingstrainingen, stemtrainingen, zang, regietraining en training in technische vaardigheden zoals ruimtelijk tekenen en patroontekenen. Trainingsaspecten zijn ook terug te vinden in vakken die meer op de creatieve ontwikkeling zijn gericht: improvisatie, theatermaken, teksttoneel en ontwerpen. Als belangrijkste voorbeelden van trainingen gelden de Maastrichtse Methode voor spreek- en stemonderwijs en de Viewpoint Methode (zie ook standaard 1).

Met de Maastrichtse Methode leren studenten hun stem als instrument goed te gebruiken. De laatste jaren is de training uitgebreid met het gebruik van technische hulpmiddelen (microfoons, inspreken) en camera, en het inspreken voor reclameteksten en stemcasting (commercials, voice-overs, documentaire). Verder onderzoeken studenten ook de extremen van het stemgebruik en leren ze accenten te kunnen spreken. Met de Viewpoint Methode leert de student zich meer bewust van zijn lichaam te zijn en dat in te zetten bij het maakproces. Acteurs en makers leren vanuit tekst en beweging te werken zonder dat deze elkaar tegenwerken. Binnen deze methode wordt geëxperimenteerd met dans-, bewegings-, tekst- en spelmateriaal. Het panel is zeer te spreken over beide methoden, waardoor studenten vanuit Maastricht een eigen signatuur meekrijgen, die in het werkveld herkend en gewaardeerd wordt. Naast trainingen worden werkcolleges voor met name het theorieonderwijs, en individuele opdrachten (referaten en artikelen) als werkvormen gebruikt.

Bij de opleiding **Theater** wordt in het derde en vierde studiejaar als werkvorm vooral de werkplaats gebruikt. De werkplaats is een op een productiesituatie gelijkende leersituatie. De academie onderscheidt twee soorten werkplaatsen: de voorstellingswerkplaats die toewerkt naar een voorstelling voor extern publiek, en de onderzoekswerkplaats waar een bepaalde theatrale werkwijze of stijl centraal staat. Studenten leren in teamverband onder begeleiding van de docent. In de nazit geven de aanwezige kerndocenten feedback op zowel het resultaat als het proces. Het leren omvat op deze manier het geheel van artistieke, theoretische en technische vermogens.

Een andere veelgebruikte werkvorm binnen de opleiding Theater is de presentatie voor publiek. Waar studenten eerst nog binnen de academie presenteren voor met name medestudenten en publiek uit de stad, presenteren zij vanaf het tweede jaar ook op podia buiten de Toneelacademie, zoals bij festivals als Tweetakt en Cement. In het vierde jaar presenteren de studenten hun werk op het ITs Festival.

Tijdens workshops verwerven studenten specifieke technieken of worden specifieke thema's behandeld. Voorbeelden van workshops zijn: performance en fotografie voor de richting Theatervormgeving, stemcasting voor Acteur, en scenografie voor Regie en Performance.

In de deeltijdse variant van de opleiding **Docent Theater** neemt het hoofdvak spel een centrale plaats in. In het eerste jaar bestaat het vak uit onderwijseenheden als Elementair spel/improvisatie en Elementair spel/teksttoneel. Vanaf het tweede leerjaar werken studenten bij het hoofdvak in projectvorm. Alle projecten leiden tot een voorstelling die door docenten en studenten wordt geëvalueerd. De hoofdvaklijn wordt afgesloten met een regiestage waarvoor de student integraal verantwoordelijk is.

Bij de postacademische docentenopleiding wordt speldidactiek in de vorm van trainingen en werkcolleges aangeboden. De overige onderdelen van het programma bestaan uit regietraining en interactieve colleges van de theorievakken, presentatie en individuele opdrachten. De verwerking van vergaarde kennis en ervaringen in de lespraktijk staan centraal in de presentaties waar het geleerde in geïntegreerd wordt.

Professional community

De Toneelacademie streeft naar het klimaat en de leeromgeving van een 'professional community' als voorafspiegeling van de latere beroepspraktijk. Door afdelings- en studiejaaroverstijgende projecten wordt aan een dergelijke community gebouwd. De studenten ervaren de samenwerking met andere afdelingen als organisch en leerzaam. Er vindt kruisbestuiving plaats en studenten leren dat je niet alles zelf hoeft te doen, maar dat je ook anderen kunt inschakelen. Dit betreft de opleiding Theater. Het panel heeft nog geen samenwerking aangetroffen tussen de opleidingen Theater en Docent Theater. Het realiseert zich dat het organisatorisch lastig is om tot een samenwerking te komen, maar hoopt dat de Toneelacademie blijft zoeken naar momenten waarop synergie tussen beide opleidingen mogelijk is.

De interdisciplinariteit wordt wel gezocht met opleidingen van Muziek en Beeldende Kunst zoals in de gesprekken duidelijk werd. Studenten zijn enthousiast over interdisciplinaire en ook over internationale projecten.

Overwegingen en conclusie

Het panel stelt vast dat de opleidingen niet alleen gevarieerde werkvormen inzetten, maar ook die werkvormen die voor dit type onderwijs het meest geschikt zijn, zoals werkplaatsen, projecten en trainingen. Studenten worden via trainingen voorbereid op de verschillende aspecten van het beroep van theaterprofessional. Studenten ontwikkelen hun persoonlijkheid voor het theater door de presentaties voor publiek en het werken met diverse publieksgroepen. Door de Maastrichtse Methode en de Viewpoint Methode krijgen de studenten een heel eigen, Maastrichtse signatuur mee.

Uit de gesprekken is gebleken dat er zeker al van een community kan worden gesproken. Die community wordt nog eens versterkt door het gebouw waarin de academie is gehuisvest (zie standaard 11). De Toneelacademie slaagt er dus goed in om een professionele leeromgeving te realiseren.

Het panel komt op basis van bovenstaande overwegingen tot het oordeel **goed** voor zowel de opleiding Theater als de opleiding Docent Theater (voltijd en deeltijd).

Standaard 5 Instroom

Het programma sluit aan bij de kwalificaties van de instromende studenten.

Bevindingen

Voorlichting

De Toneelacademie Maastricht organiseert elk jaar een aantal open dagen voor potentiële studenten waar informatie wordt gegeven over de opzet en inhoud van het opleidingsprogramma en de afstudeer- en beroepsmogelijkheden. Het programma van de open dagen voorziet in presentaties van en gesprekken met studenten uit verschillende studiejaar en studierichtingen.

De voorlichting over de deeltijdse opleiding Docent Theater geschiedt grotendeels via het werkveld en via de vooropleiding. Geïnteresseerden kunnen op aanvraag ook een dag lessen bij de opleiding bijwonen.

Deelnemers aan de Landelijke Oriëntatiecursus Theaterscholen (LOT) kunnen voor informatie de speciale LOT-open dag bezoeken. Deze oriëntatiecursus is bedoeld voor jongeren die een theateropleiding willen volgen, maar eerst willen nagaan of het iets voor hen is.

De cursus geeft inzicht in de werkwijze van de verschillende theaterscholen.

Voor studenten met een functiebeperking hebben de Toneelacademie en Zuyd Hogeschool een specifiek beleid. In de notitie *Een visie op toegankelijk* is vastgelegd welke ondersteuning deze studenten kunnen verwachten.

Toelating

Om te worden toegelaten tot de propedeuse van de opleiding **Theater** moet de student beschikken over een diploma van het vwo, de havo, het mbo of een daaraan gelijkgesteld diploma. Voor de deeltijdse opleiding **Docent Theater** geldt dat studenten moeten beschikken over een hoger onderwijsdiploma op het gebied van agogie en/of kunst of een daarmee gelijkgesteld diploma.

Voor beide opleidingen moeten studenten een toelatingsonderzoek doen, de zogenaamde selectiecursus. Op basis van deze cursus bepaalt de Toneelacademie of de kandidaat over voldoende aanleg en technische mogelijkheden voor het vak beschikt. Voor de studierichtingen Acteur, Performer en Regie van de opleiding **Theater** bestaat de selectiecursus uit vier rondes (zeven dagen, veertien dagdelen). Na de eerste ronde, gericht op stem en fysiek, maakt de kandidaat een keuze voor de uitvoerende of de makende kant. De selectiecommissie geeft een advies over de best passende richting. Het panel heeft van studenten begrepen dat deze adviezen ter harte worden genomen, omdat ze tijdens deze cursus ontdekken waar hun talenten liggen. Aankomende studenten voor Theatervormgeving moeten voor het toelatingsexamen een portfolio met eigen werk laten zien, opdrachten uitvoeren en een gesprek voeren.

Na de toelating komen studenten in gemengde groepen terecht. Volgens studenten krijgen ze daardoor goed inzicht in wat andere studenten kunnen.

Voor de **docentenopleiding** is er een vergelijkbare procedure, maar dan bestaande uit twee dagdelen. De selectiecursus is tevens het moment waarop elders verworven competenties (EVC) van deze studenten in kaart worden gebracht. Op grond van EVC ontvangen deze studenten 60 EC, waardoor de opleiding nog drie jaar in beslag neemt. Volgens het panel is de EVC-procedure⁸ van goede kwaliteit. De examencommissie heeft deze vrijstellingen niet geaccordeerd. Het panel adviseert de Toneelacademie om de verleende studiepunten niet alleen te administreren, maar ook te laten controleren door de examencommissie. De regeling dient in de OER te worden opgenomen, net als de vrijstellingsregeling. De instromende studenten van de PAO komen grotendeels vanuit de Toneelacademie en enkele van daarbuiten.

De Toneelacademie zoekt actief naar culturele diversiteit bij studenten. Daarvoor zet zij actieve scouting in door bijvoorbeeld potentiële studenten die al in de beroepspraktijk werkzaam zijn, te benaderen en uit te nodigen voor een selectiecursus. Tijdens de gesprekken met studenten bleek dat deze aanpak werkt. Het panel is positief over deze benadering die meer het karakter van attenderen dan van scouten heeft, en ziet die ook graag doorgetrokken naar de werving van docenten met een cultureel diverse achtergrond (zie standaard 8).

Overwegingen en conclusie

Het panel is ervan overtuigd dat de Toneelacademie een zeer goede selectieprocedure heeft. De selectiecursus is gericht op het vinden van talent. Gezien de hoge rendementen slaagt de academie erin de meest geschikte en gemotiveerde kandidaten toe te laten. Het panel is net als de studenten positief over het advies voor een studierichting dat in de cursus wordt gegeven. Studenten kiezen daarmee bewust voor een richting. Ze worden vervolgens in het eerste jaar weer gemengd, maar kijken dan wel met een open blik naar andere studierichtingen.

Het panel heeft verder vastgesteld dat de EVC-procedure bij de deeltijd een goed instrument is om elders verworven competenties te meten. Het panel vindt dat de academie de studiepunten die studenten hiervoor krijgen, door de examencommissie moet laten accorderen.

Het panel komt op basis van bovenstaande overwegingen tot het oordeel **goed** voor de opleiding Theater en **voldoende** de opleiding Docent Theater (voltijd en deeltijd).

⁸ EVC procedure Docent Theater

Standaard 6 Studeerbaarheid

Het programma is studeerbaar.

Bevindingen

Studeren aan de Toneelacademie is meer dan het dagelijks volgen van lessen. Het betekent een andere levenshouding en een professionele attitude. Het vraagt passie en toewijding van studenten. De lessen en andere activiteiten, voorbereidingen en repetities lopen regelmatig door tot in de avonduren. Het verder exploreren, lezen en bezoeken van theater is onontbeerlijk om het theatervak tot in de finesse in de vingers te krijgen.

De opleiding **Theater** is een vierjarige opleiding. Per jaar zijn er vijf onderwijsperiodes. Er zijn gemiddeld dertig contacturen⁹ per week gepland. Daarnaast besteedt de student ongeveer tien tot twintig uur aan zelfstudie en andere studiegerelateerde activiteiten. Uit onderzoek van de opleiding blijkt dat studenten veertig tot vijftig uur per week aan de studie besteden. Dit lijkt een pittige studielast, maar studenten geven aan dat niet zo te ervaren, omdat de studie veel van voldoening geeft.

Het beoordelingssysteem (zie standaard 16) is gericht op de studievoortgang van studenten. De vele feedbackmomenten zijn bedoeld om studenten uit te dagen en verder te helpen. Studenten worden per onderwijsperiode beoordeeld op de vraag of zij voldoende progressie hebben gemaakt. In overleg met de studieloopbaanbegeleider formuleert de student concrete leerdoelen voor de volgende periode. De onderwijsperiode wordt afgesloten met één of twee wisselweken voor presentaties, evaluaties en reflecties.

Bij de roostering wordt rekening gehouden met het soort activiteiten: bepaalde trainingen worden in de ochtend gepland, na een intensieve bewegingstraining volgt een herstelmoment. Studenten werken in kleine groepen, waardoor docenten oog hebben voor individuele deficiënties en deze kunnen aanpakken. Het kernteam bewaakt in overleg met de student of het geplande programma uitvoerbaar is, qua omvang, volgorde en inhoud.

De opleiding **Docent Theater** duurt in de deeltijdse variant drie jaar. Studenten hebben gemiddeld twintig contacturen per week. Deze uren zijn gepland op vrijdag en zaterdag. Daarnaast besteden studenten nog zo'n twaalf uur per week aan de studie, bijvoorbeeld de voorbereiding op de lesstage, het lezen van toneelstukken, het voorbereiden van improvisatie en teksttoneellessen. Er zijn drie onderwijsperiodes, waarvan er twee met een presentatieweekend worden afgesloten.

De PAO is een eenjarige opleiding. Studenten krijgen wekelijks op vrijdagen gedurende negen uur les. Daarnaast besteden studenten nog zo'n 24 uur aan de studie ter voorbereiding en uitvoering van stages, verdiepingsprojecten en literatuurstudie. Er zijn twee onderwijsperiodes.

⁹ De opleiding verstaat onder een contactuur een door een docent begeleide lesactiviteit.

Overwegingen en conclusie

Het panel is van mening dat het programma van beide opleidingen intensief is, maar dat gedrevenheid een belangrijk kenmerk van studenten en docenten is. De roostering is goed georganiseerd, waardoor het panel tijdens de gesprekken geen klachten van studenten over werkdruk heeft gekregen. Studenten zijn sterk gemotiveerd voor de opleiding en ervaren de studielast niet als te zwaar. De kleinschaligheid maakt dat eventuele problemen met studievoortgang of deficiënties snel door docenten worden gesignaleerd.

Het panel komt op basis van bovenstaande overwegingen tot het oordeel **goed** voor zowel de opleiding Theater als de opleiding Docent Theater (voltijd en deeltijd).

Standaard 7 Duur

De opleiding voldoet aan wettelijke eisen met betrekking tot de omvang en de duur van het programma.

Bevindingen

De opleiding **Theater** heeft een vierjarig programma met een omvang van 240 EC, per studiejaar 60 EC.

De opleiding **Docent Theater** kent een deeltijdse variant van drie jaar. Elk jaar bestaat uit 60 EC. Op basis van een EVC-procedure krijgt de instromende student 60 EC toegekend.

De voltijdse variant (postacademisch onderwijs) omvat 60 EC en kan alleen worden gevolgd door studenten met een bachelordiploma Theater.

Overwegingen en conclusie

Het panel stelt vast dat de opleidingen voldoen aan de wettelijke eisen met betrekking tot omvang.

Het panel komt op basis van bovenstaande tot het oordeel **voldoende** voor zowel de opleiding Theater als de opleiding Docent Theater (voltijd en deeltijd).

Personeel

Standaard 8 Personeelsbeleid

De opleiding beschikt over een doeltreffend personeelsbeleid.

Bevindingen

Het strategische beleid en de doelen van Zuyd Hogeschool vormen het kader voor het personeelsbeleid van de Toneelacademie. De daarin beschreven kernwaarden komen tot uiting in het personeelsbeleid van de Toneelacademie dat is vastgelegd in het personeelsplan *In Top Vorm II*. De belangrijkste uitgangspunten voor de academie zijn:

- de juiste persoon op de juiste plek;
- docenten in de wereld: geen volledige aanstellingen, zodat docenten ook in de beroepspraktijk werkzaam blijven;
- docenten uit de wereld: inzet van gastdocenten uit de theaterberoepspraktijk;
- docent zijn: docenten zijn in de eerste plaats docent en beschikken over de didactische kwalificaties die daarbij horen.

De hogeschool biedt richtlijnen voor de uitvoering van het HR-beleid, onder andere voor de werving en selectie van personeel, loopbaanontwikkeling, inwerken van nieuw personeel en flexibilisering van inzet van personeel. De academiedirecteur van de Toneelacademie is verantwoordelijk voor de aanstelling en introductie van nieuwe medewerkers. Nieuwe medewerkers krijgen geleidelijk en onder begeleiding nieuwe taken toegewezen, zodat zij zich het onderwijs eigen kunnen maken.

Een groot deel van de docenten die de opleiding verzorgen, heeft een kleine aanstelling. Dit past bij het beleid van de academie om de directe voeling met de beroepspraktijk te garanderen. De teams en vakgroepen kennen grote eigen verantwoordelijkheid.

Zij waarborgen de algehele kwaliteit van de inhoud van de opleiding door veel informeel overleg en een groot gevoel voor kwaliteit. Binnen de teams worden ervaringen gedeeld, vraagstukken opgelost en worden initiatieven gestart. Uit de gesprekken is het panel gebleken dat er sprake is van een grote teamverantwoordelijkheid en commitment aan de opleiding als geheel.

In het personeelsplan *In Top Vorm II* geeft de Toneelacademie voor 2010-2014 inzage in de personele formatie en de inhoudelijke punten waar meer specifiek de aandacht naar uitgaat of is uitgegaan. Onderwerpen die aan bod komen, zijn: behoud van materiedeskundigheid (verwachte verloop van personeel door pensioengerechtigdheid), omgevingsbewustzijn en samenwerking. De Toneelacademie voert jaarlijks functioneringsgesprekken met de medewerkers en docenten. Zuyd Hogeschool voert tweejaarlijks een medewerkerstevredenheidsonderzoek uit.

Medewerkers van de Toneelacademie geven daarin aan dat zij buitengewoon tevreden zijn over de kwaliteit van de opleiding, de medewerkers en de directie. Dit blijkt onder andere uit het feit dat de taken van de onlangs vertrokken directeur door verschillende medewerkers worden opgevangen. De werkdruk neemt daardoor toe, maar doordat iedereen goed op elkaar ingespeeld is, veroorzaakt deze situatie geen onrust. In haar personeelsbeleid heeft de academie aandacht voor de man-vrouwverhouding en een evenredige leeftijdsopbouw. Volgens het panel mag dat de academie ook meer aandacht hebben voor de vertegenwoordiging van andere culturele achtergronden, zeker in het licht van de gewenste aandacht voor interculturalisering (zie ook standaard 5).

Overwegingen en conclusie

Het panel is van mening dat de Toneelacademie een deugdelijk personeelsbeleid heeft., Hierin is veel aandacht is voor de beroepservaring die docenten inbrengen, doordat zij naast hun docentschap nog in de praktijk werkzaam zijn. Dit laat onverlet dat de academie de kwaliteit van het docentschap voorop plaatst. Dit blijkt onder andere uit de scholing en professionalisering (zie standaard 9). Het panel is positief over de wijze waarop nieuwe docenten op hun taken worden voorbereid.

Het panel komt op basis van bovenstaande overwegingen tot het oordeel **goed** voor zowel de opleiding Theater als de opleiding Docent Theater (voltijd en deeltijd).

Standaard 9 Kwaliteit van het personeel

<i>Het personeel is gekwalificeerd voor de inhoudelijke, onderwijskundige en organisatorische realisatie van het programma.</i>

Bevindingen

De docenten van de opleidingen Theater en Docent Theater beschikken over ruim voldoende expertise om de opleidingsprogramma's te realiseren. Uit overzichten waarin de kwalificaties van de docenten zijn opgenomen, blijkt dat de docenten beschikken over de gewenste vakinhoudelijke kennis en over relevante ervaring. Aan de Toneelacademie zijn docenten met verschillende achtergronden verbonden, zoals acteurs, producenten, dansers en filosofen. De meeste docenten hebben zelf een kunstopleiding gevolgd: theater, filmacademie, beeldende kunst, docent drama, muziek en dans. Meer dan negentig procent van de docenten is tevens werkzaam in het werkveld. Hierdoor is gewaarborgd dat de theatergerelateerde competenties aanwezig zijn, en zowel actueel als relevant zijn. Daarnaast bezoeken docenten zelf voorstellingen en beschikken zij over relevante netwerken in het veld.

De vaste docenten (verbonden aan het vaste kernteam) beschikken over de nodige didactische kwalificaties. Zij zijn hier ofwel in geschoold of hebben dermate veel onderwijservaring dat dit is gegarandeerd. Het panel heeft cv's van docenten gezien waaruit dit blijkt. Bij deze didactische kwalificaties behoort onder meer het vermogen om onderwijsprojecten zelfstandig vorm te kunnen geven en uit te voeren, studenten te begeleiden en toetsen te ontwikkelen.

De Toneelacademie besteedt op verschillende manieren aandacht aan de professionalisering van docenten en medewerkers. In functioneringsgesprekken worden belangrijke onderwerpen over het functioneren en de professionele ontwikkeling besproken en worden (ontwikkel)afspraken voor de toekomst gemaakt. Iedere vaksectie (beweging, stem, theorie et cetera) onderneemt periodiek actie op het gebied van deskundigheidsbevordering. Vanuit de vaksecties wordt bekeken welke trainingen, conferenties en cursussen relevant zijn om te volgen en welke thema's sectiebreed of sectieoverstijgend tijdens studiedagen aan bod moeten komen. Tijdens studiedagen is er ruimte voor discussie en debat. Recente studiedagen behandelden respectievelijk het vakmanschap van de 21ste eeuw, instroom en selectiecriteria en de professional community. Daarnaast is een belangrijk uitgangspunt dat elke medewerker van de academie zichzelf moet blijven zien als een professional in ontwikkeling die deel uitmaakt van een dynamische en flexibele organisatie.

Verder speelt het lectoraat een rol in de deskundigheidsbevordering. Docenten participeren in de kenniskring van het lectoraat Autonomie en Openbaarheid in de Kunsten. Recent is een docent benoemd tot lector van het nieuwe lectoraat Technology Driven Art.

Enquêtes onder studenten en alumni laten zien dat zij de kwalificaties van docenten, zowel vakinhoudelijk als didactisch, als zeer positief waarderen. Ook in de gesprekken die het panel heeft gevoerd, bleek de waardering voor de docenten en de gastdocenten.

Overwegingen en conclusie

De docenten van de Toneelacademie zijn ruim voldoende gekwalificeerd om het onderwijs op adequate wijze vorm te geven. Vrijwel alle docenten hebben naast hun aanstelling bij de academie ook nog werk in de beroepspraktijk. Alle docenten hebben een relevante, vakinhoudelijke opleiding genoten. De Toneelacademie biedt docenten veel mogelijkheden om zich verder te professionaliseren. Daarnaast zijn er studiedagen om de deskundigheid te versterken.

Het panel komt op basis van bovenstaande overwegingen tot het oordeel **goed** voor zowel de opleiding Theater als de opleiding Docent Theater (voltijd en deeltijd).

Standaard 10 Kwantiteit van het personeel

De omvang van het personeel is toereikend voor de realisatie van het programma.

Bevindingen

In januari 2014 beschikt de Toneelacademie voor beide opleidingen over 36 medewerkers onderwijsgevend personeel (20,1 fte waarvan 16,4 fte in vaste dienst). Aanvullend zet de academie ongeveer 5 fte in aan gastdocenten, die op projectbasis voor de opleidingen werkzaam zijn. De actuele docent-studentratio is 1 op 8.

In de gesprekken van het panel met docenten kwam naar voren dat iedereen het erg prettig vindt om bij de academie te werken. Alle docenten zijn gedreven om het optimale uit studenten te halen. Dit wordt mede bevestigd door het lage ziekteverzuimpercentage: drie procent in 2013. Dat is lager dan van het voorgaande jaar en lager dan het percentage van de school.

Van studenten heeft het panel vernomen dat docenten gemakkelijk benaderd kunnen worden voor bijvoorbeeld feedback. De kantine is de centrale ontmoetingsplek voor studenten, docenten en andere medewerkers.

De opleidingen beschikken over voldoende kritische massa om de programma's te verzorgen en ontwikkelen en om studenten te begeleiden. De Toneelacademie heeft een groot netwerk waaruit zij gastdocenten kan werven. Het panel vindt dat er een goede balans is tussen de omvang van het vaste docententeam en de ruimte voor de inzet van flexibele krachten om de verschillende vakspecifieke kwalificaties in te vullen.

Overwegingen en conclusie

De Toneelacademie beschikt over voldoende docenten om het onderwijs te verzorgen. Verder beschikt de academie over een netwerk waaruit zij geschikte gastdocenten, onder wie veel oud-studenten, kan vragen voor specifieke onderdelen van het onderwijs.

Het panel komt op basis van bovenstaande overwegingen tot het oordeel **goed** voor zowel de opleiding Theater als de opleiding Docent Theater (voltijd en deeltijd).

Voorzieningen

Standaard 11 Materiële voorzieningen

De huisvesting en de materiële voorzieningen zijn toereikend voor de realisatie van het programma.

Bevindingen

De Toneelacademie is gehuisvest in een monumentaal pand in het centrum van Maastricht. De kantine is keuken, eetkamer, ontmoetingsplek, rusthoek en werkruimte tegelijk en vormt het kloppend hart van de academie. Het begrip 'community' komt op deze plek tot leven.

Gezien de ouderdom van het pand vormen ventilatie, isolatie, verwarming en toegankelijkheid zorgelijke aandachtspunten. Zuyd Hogeschool zoekt naar mogelijkheden om het pand te optimaliseren. Verder is door de toename van het aantal studierichtingen en daardoor het aantal studenten de ruimte erg krap geworden. Uit de gesprekken met de directie is gebleken dat de Toneelacademie actief zoekt naar extra ruimte voor bijvoorbeeld ontwerp, vormgeving en projecten.

De academie kent een ruime openstelling: maandag tot en met vrijdag van 8.30 tot 21.30 uur en op zaterdag van 8.30 tot 17.00 uur. Er is een variëteit aan onderwijsruimtes die geschikt zijn voor uiteenlopende activiteiten: van voorstelling tot theorieles en van repeteren tot films vertonen. De spellokalen en theaterzalen zijn multifunctioneel te gebruiken en voorzien van licht- en geluidsinstallaties. In het gebouw zijn verder dansstudio's, een professioneel geoutilleerde videostudio, een montagestudio, ateliers voor ontwerp en vormgeving, een naaiatelier, een werkplaats voor decorbouw, een bibliotheek/mediatheek, een openluchttheater en de reeds eerder genoemde kantine. Buiten het gebouw zijn er werkplaatsen voor vormgeving. Verder maakt de academie gebruik van het Löss Theater en diverse andere locaties voor de presentatie van projecten.

Studenten dienen bij aanvang van de studie over een laptop te beschikken. Via de ICT-beheerder kan de student de beschikking krijgen over relevante software, zoals *Isadora*, *Final Cut Pro*, *Adobe suite*, of deze tegen een gereduceerd tarief aanschaffen.

Uit de gesprekken met diverse geledingen bleek ook een grote verknochtheid met het gebouw waardoor het ruimtegebrek als een gegeven wordt geaccepteerd. Studenten vinden het jammer dat zij bijvoorbeeld niet van tevoren in een lokaal terecht kunnen om een decor op te bouwen en daarin te repeteren.

Overwegingen en conclusie

Het panel stelt vast dat het gebouw waarin de opleidingen zijn gehuisvest een prachtig oud pand is. Het is zeer geschikt voor de community-vorming die de Toneelacademie nastreeft. Studenten, docenten en medewerkers komen elkaar onvermijdelijk in het gebouw tegen.

Het gebouw kent echter ook zijn beperkingen. Met de komst van meer studierichtingen en studenten is er een gebrek aan ruimtes, zeker voor projecten. De hogeschool en de Toneelacademie zijn actief op zoek naar een oplossing voor dit probleem. Voor een deel is die gevonden bij de Beeldende Kunstopleiding waar twee werkplaatsen voor vormgeving beschikbaar zijn gekomen. Komend jaar hoopt de directie ook andere projectruimtes te annexeren. Het panel waardeert de inspanningen van de academie om de bestaande ruimten optimaal te gebruiken en nieuwe te verwerven.

Het panel komt op basis van bovenstaande overwegingen tot het oordeel **voldoende** voor zowel de opleiding Theater als de opleiding Docent Theater (voltijd en deeltijd).

Standaard 12 Studiebegeleiding

De studiebegeleiding en de informatievoorziening aan studenten bevorderen de studievoortgang en sluiten aan bij de behoefte van studenten.

Bevindingen

Begeleiding

De Toneelacademie wil de student in staat stellen zijn eigen talent en stijl te ontdekken en zich verder te ontwikkelen aan de hand van een competentiegerichte, individuele leerroute. Dit vraagt een integrale en intensieve begeleiding van studenten. De Individuele Studieroute (ISR) loopt daarom als een rode draad door de opleiding. In deze studieroute besteedt de academie continu aandacht aan de studieloopbaanbegeleiding en de studievoortgang van de student. In het begin van de opleiding ligt de nadruk op de oriëntatie op het beroep. Vervolgens verschuift de aandacht naar de ervaringen in de werkplaatsen en in de stage als voorbereiding op de beroepsuitoefening.

De studiebegeleider begeleidt de student in zijn keuzes en houdt de ontwikkeling van de student in het oog. Hij ondersteunt de student in het vinden van de geschikte leer- en werkhouding en signaleert eventuele problemen in de studievoortgang. In het eerste jaar zijn er twee studiebegeleiders per studierichting. Vanaf het tweede jaar heeft iedere student een docent van het kernteam als studiebegeleider. De studiebegeleider heeft minimaal drie gesprekken per jaar met een student om zijn persoonlijke ontwikkeling, keuzes en resultaten te bespreken.

Voor docenten zijn de studiebegeleiding, het lidmaatschap van het kernteam en de aanwezigheid bij nabesprekingen van onderwijsprojecten onlosmakelijk met elkaar verbonden. Dit garandeert een integrale benadering van de begeleiding van studenten. Het panel heeft dit tijdens de gesprekken duidelijk gemerkt en is positief over de wijze waarop studenten begeleid worden.

Tijdens de stages worden studenten zowel vanuit de Toneelacademie als vanuit de stageverlenende instelling begeleid. De stagebegeleider vanuit de opleiding onderhoudt contact met de student en met de stageverlenende instelling. De intensiteit van de begeleiding is afhankelijk van de fase waarin de student zit. In de eindfase verwacht de academie een grotere mate van zelfstandigheid van de student.

De studie- en stagebegeleiders kunnen studenten met specifieke problemen doorverwijzen naar het studentendecanaat of de studentenpsycholoog. Wanneer er sprake is van ongewenst gedrag kunnen studenten bij één van de drie vertrouwenspersonen terecht.

In de visie van de Toneelacademie eindigt de begeleiding niet bij het afstuderen. Ook daarna kunnen studenten docenten als sparringpartner benaderen. Coördinatoren attenderen oud-studenten regelmatig op interessante projecten of *calls for proposals*.

Informatie

De Toneelacademie is een kleinschalige organisatie met korte lijnen tussen docenten, medewerkers, studenten en directie. Een groot deel van de dagelijkse informatievoorziening van en naar studenten vindt daarom in de wandelgangen en de kantine plaats. Voor specifieke informatie beschikt de academie over de volgende kanalen:

- website: voor het informeren van potentiële studenten en het aankondigen van openbare presentaties;
- studiegids: wegwijzer voor studenten over de opbouw van de lesprogramma's en dergelijke;
- Onderwijs- en Examenregeling: voor regels en procedures voor de opleiding, de toetsing, de examencommissie en dergelijke;
- leerplannen: informatie over de onderwijseenheden;
- online agenda: overzicht van data en tijden van afrondingen, presentaties en reprises;
- e-mailberichten en mededelingenbord: voor communicatie met studenten.

De opleidingen Theater en Docent Theater houden in het studievoortgangsregistratiesysteem Osiris de studieresultaten van studenten bij.

Overwegingen en conclusie

Het panel constateert een grote betrokkenheid van docenten bij studenten en is positief over de intensieve begeleiding die de beide opleidingen studenten bieden. Studenten worden vooral individueel begeleid, hoewel er ook groepsbegeleiding is. In de begeleiding ligt de nadruk op de persoonlijke ontwikkeling van de student, de keuzes in het individuele studietraject en de voortgang in de studie.

De academie heeft een goed en duidelijk systeem om studenten te informeren, zowel langs formele als langs informele weg.

Het panel komt op basis van bovenstaande overwegingen tot het oordeel **goed** voor zowel de opleiding Theater als de opleiding Docent Theater (voltijd en deeltijd).

Kwaliteitszorg

Standaard 13 Evaluatie resultaten

<i>De opleiding wordt periodiek geëvalueerd, mede aan de hand van toetsbare streefdoelen.</i>

Bevindingen

De Toneelacademie kenmerkt zich door een kwaliteitscultuur. Uit de interacties tussen docenten en studenten en directie kan veel relevante informatie voor de bewaking van de kwaliteit worden gehaald. De kleinschaligheid en de open structuur en cultuur zijn in dit verband belangrijke gegevens.

Naast deze informele structuur voor kwaliteitszorg kent de Toneelacademie ook een aantal overleggen die als informatiebron dienen voor het bewaken van verschillende kwaliteitsaspecten. Dit zijn:

- bilateraal overleg academiedirecteur Toneelacademie en directeur AFM: de verbeterdoelen worden in het jaarplan vastgelegd en voorzien van prestatieafspraken;
- coördinatorenoverleg tussen de academiedirecteur en de coördinatoren van de afstudeerrichtingen: voorstellen vanuit de kernteams worden besproken en verder uitgewerkt, evaluatie-instrumenten en -uitkomsten worden besproken en verbetermaatregelen worden vastgesteld;
- overleg van examencommissies: initiëren verbeteringen via het coördinatorenoverleg en de kernteams;
- kernteamoverleg: het onderwijsprogramma wordt vastgesteld, geëvalueerd en aangepast naar aanleiding van ontwikkelingen in de beroepspraktijk;

- overleg van opleidingscommissie: rapporteert aan het coördinatorenoverleg over de OER en andere beleidsaspecten;
- VUSIOS, studentenraad van de Toneelacademie: evalueert met alle studenten programma, voorzieningen, toetsing e.d. Periodiek neemt VUSIOS deel aan het coördinatorenoverleg;
- groepsoverleg (programma studiebegeleiding) en studieloopbaanbegeleiding worden als signaleringsfunctie voor onderwijs en faciliteiten gebruikt;
- eindgesprekken afstudeerders: de kwaliteitszorgmedewerker voert met afstuderende studenten een eindgesprek over de opleidingsorganisatie, het programma, studieloopbaanbegeleiding, voorzieningen en toetsing. Dit vindt alleen bij de opleiding Theater plaats;
- onderwijsevaluaties: alle projecten en werkplaatsen worden in een nagesprek geëvalueerd (proces en docent).

Op faculteitsniveau is in januari 2014 een DMR ingesteld met instemmingsrecht en adviesrecht over relevante onderwerpen.

Het panel heeft verschillende verslagen ingezien en constateert dat in de meeste overleggen kwaliteitszorg een belangrijk agendapunt is. Jaarlijks stelt de Toneelacademie de *Notitie Kwaliteitsverbetering* op waarin de uitkomsten van de verschillende meetinstrumenten worden geanalyseerd. Zij formuleert vervolgacties en verbeterpunten. In de interne audit 2012 wordt bijvoorbeeld aandacht gevraagd voor herijking van de toetsnota in verband met het toetsen van relevante programmaonderdelen en de operationalisering van beoordelingscriteria. Uit het medewerkerstevredenheidsonderzoek kwam naar voren dat onderzocht moet worden hoe de relatie met de beroepspraktijk nog verder versterkt kan worden. Uit de NSE blijkt elk jaar het gebrek aan werkplekken (hogeschoolbreed). Zoals al eerder aangegeven, is dit momenteel een aandachtspunt voor Zuyd Hogeschool en voor de academie.

Behalve van de overleggen maakt de academie gebruik van kwantitatieve meetinstrumenten als alumni-enquête, Nationale Studenten Enquête, medewerkerstevredenheidsonderzoek, kwantitatieve gegevens uit het managementinformatiesysteem, interne audit en accreditatie. Als streefdoel voor de NSE geldt bijvoorbeeld minimaal 3,5. De kwaliteitszorgmedewerker analyseert de uitkomsten. De rapportages hierover worden in het coördinatorenoverleg besproken. Het panel heeft verschillende van deze verslagen ingezien en constateert dat deze bruikbare informatie bevatten voor het formuleren van verbeteracties.

Overwegingen en conclusie

Het panel is ervan overtuigd dat de Toneelacademie een deugdelijk systeem heeft om de kwaliteit van het onderwijs te meten. Jaarlijks legt de academie in een notitie de verbeteracties vast. Daarnaast is er een goed werkend informeel kwaliteitssysteem. De kleinschaligheid van de academie en de eerder genoemde korte lijnen maken dat signalen snel op de juiste plek terechtkomen.

Het panel komt op basis van bovenstaande overwegingen tot het oordeel **goed** voor zowel de opleiding Theater als de opleiding Docent Theater (voltijd en deeltijd).

Standaard 14 Verbetermaatregelen

De uitkomsten van deze evaluaties vormen de basis voor aantoonbare verbetermaatregelen die bijdragen aan realisatie van de streefdoelen.

Bevindingen

De Toneelacademie wil kritisch zijn op de kwaliteit van het onderwijs. Daarom vindt een continu proces plaats van evalueren, bijstellen, verbeteren, uitvoeren en opnieuw evalueren. De afgelopen jaren zijn de volgende ontwikkelpunten aangepakt:

- *herziening beoordelingscriteria en normering*
Het reguliere docentenoverleg heeft na signalen van studenten de beoordelingscriteria bijgesteld. Deze sluiten nu beter aan bij dat wat beoordeeld moet worden, zodat de beoordeling voor studenten transparanter is.
- *verhoging rendement leergesprekken*
Studenten bleken niet altijd tevreden over de studiebegeleiding, met name de feedback over de studievoortgang zou beter kunnen. De academie heeft vervolgens verschillende trainingen voor docenten laten organiseren waarin het leergesprek met studenten werd geoefend. De verbetering heeft effect gehad, zo blijkt uit de evaluaties.
- *meer focus en verdieping in het bewegingsonderwijs*
De Viewpoint Methode is eerder in het programma opgenomen, zodat in het tweede en derde jaar aan verdieping van deze methode kan worden gewerkt. Regiestudenten krijgen een extra blok Viewpoint over de didactiek en toepasbaarheid binnen het werken met groepen.

- *aanpak studiedruk in het tweede jaar*

Op basis van signalen van studenten en docenten is het tweede jaar aangepakt om de studielast te verbeteren. Zo is de theorielijns nu over drie jaar verdeeld in plaats van twee. De docenten maken duidelijker afspraken over toetsmomenten en deadlines voor werkstukken. In het lesrooster worden de lessen beter verdeeld over de week en de periodes.

- *verankering cultureel ondernemerschap*

In 2007 bleek uit enquêtes dat alumni niet tevreden waren over de aansluiting van de opleiding op de zakelijke aspecten van het beroep. Daarnaast kwam er ook landelijk meer vraag naar cultureel ondernemerschap in kunstopleidingen. De academie heeft daarom het vak Cultureel Ondernemerschap verder ontwikkeld in het curriculum. Na een oriëntatie op de beroepspraktijk krijgen studenten een basale training in het opstellen van een begroting. Voor alle kunstopleidingen in Maastricht worden culturele ondernemersdagen georganiseerd. Tijdens de terugkomdagen en de intervisiegesprekken zijn er specifieke workshops en gesprekken met alumni. De afgestudeerden van de laatste jaren zijn positief over deze trainingen. Dit bleek ook in de gesprekken die het panel met studenten en afgestudeerden heeft gevoerd.

Studenten gaven in de gesprekken ook aan dat ze met een vraag of een probleem gemakkelijk naar een docent of de directie kunnen stappen. Indien mogelijk wordt een probleem direct aangepakt. Soms merken studenten in het jaar erna dat er iets in het curriculum is gewijzigd op basis van hun opmerkingen.

Overwegingen en conclusie

Het panel is van mening dat de opleiding een prima systeem heeft om verbeteringen door te voeren. De signalen vanuit formele en informele evaluaties worden opgepakt, geanalyseerd en als verbeteracties geformuleerd. De acties worden vervolgens uitgevoerd.

Het panel komt op basis van bovenstaande overwegingen tot het oordeel **goed** voor zowel de opleiding Theater als de opleiding Docent Theater (voltijd en deeltijd).

Standaard 15 Betrokkenheid bij kwaliteitszorg

<i>Bij de interne kwaliteitszorg zijn de opleidings- en examencommissie, medewerkers, studenten, alumni en het afnemend beroepenveld van de opleiding actief betrokken.</i>

Bevindingen

De Toneelacademie betreft relevante belanghebbenden bij de interne kwaliteitszorg. Studenten kunnen hun mening over de kwaliteit geven via de NSE, periodieke onderwijs- en projectevaluaties, de opleidingscommissie, de studentenraad en het accreditatietraject.

De medewerkers van de academie worden bevraagd via het medewerkertevredenheidsonderzoek en de evaluaties van een onderwijsperiode.

Daarnaast wordt de kwaliteit van onderwijs, voorzieningen en dergelijke in de verschillende overleggen besproken. Docenten hebben zitting in de opleidingscommissie en in de examencommissie (zie standaard 16).

De academie vraagt vaak alumni als gastdocenten. Vanuit deze rol zijn ze actief betrokken bij de evaluatie van de opleiding. Daarnaast stuurt de academie de alumni elke vijf jaar een schriftelijke enquête toe over de aansluiting tussen de opleiding en de arbeidsmarkt. Ook het werkveld draagt in eerste instantie aan evaluaties bij in de rol van gastdocent. Via de coördinatoren en de docenten is er een uitgebreid netwerk in het performatieve werkveld: artistiek leiders, ontwerpers, programmeurs, acteurs, regisseurs, film- en televisiemakers, castingbureaus, scholen en kunsteducatieve organisaties.

Overwegingen en conclusie

Het panel stelt vast dat de academie alle relevante stakeholders benadert om hun mening te vragen over de kwaliteit van de opleidingen. Daarnaast krijgt de academie ook vaak ongevraagd advies en feedback van verschillende partijen, onder wie oud-studenten. Al deze reacties stellen de academie in staat om haar kwaliteitszorgbeleid goed vorm te geven en relevante verbeteringen door te voeren.

Het panel komt op basis van bovenstaande overwegingen tot het oordeel **goed** voor zowel de opleiding Theater als de opleiding Docent Theater (voltijd en deeltijd).

Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties

Standaard 16 Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties

De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing en toont aan dat de beoogde eindkwalificaties worden gerealiseerd.

Bevindingen

Systeem van toetsing

De Toneelacademie Maastricht heeft haar toetsbeleid vastgelegd in de *Notitie Toetsbeleid Toneelacademie Maastricht* (mei 2014). Hierin heeft de academie het beleid, de kwaliteitscriteria, de toetsvormen, de beoordelingscriteria, de toetsevaluatie en de procedures vastgelegd.

In de propedeuse en het tweede jaar gaan de opleidingen na of de student in staat is om de technisch-vakmatige competenties te verwerven. Studenten schrijven twee keer per jaar een zelfevaluatie en een plan van aanpak voor de komende studieperiode.

De opleidingen hanteren verschillende toetsvormen, zoals schriftelijke tentamens, referaten, lecture performances en essays. De belangrijkste toetsvorm is echter de (voorstelling)presentatie waarin studenten de behaalde competenties in het hoofdvak en van de techniek- en theorielessen in een integrale setting moeten laten zien.

Presentaties vormen het belangrijkste onderdeel van de beroepspraktijk van de theaterprofessional. De opleidingen sluiten daarom elke periode af met een presentatie van het hoofdvak. De presentatie vindt plaats voor publiek. Het kernteam van de desbetreffende afstudeerrichting woont de presentatie bij. Doordat docenten in de theaterpraktijk of kunsteducatie werkzaam zijn en ook veel gastdocenten de presentaties bijwonen, kan gesteld worden dat het werkveld erbij vertegenwoordigd is.

Drie keer per jaar bespreekt en beoordeelt het docententeam van de desbetreffende periode de studievoortgang van de student. De beoordeling is gebaseerd op de lesbeoordelingen die iedere docent na afloop van een periode geeft, voorstellingspresentatie(s), de zelfevaluatie van de student en de rapportage over de ontwikkeling van de student door de hoofdvakdocenten.

Het panel heeft met studenten over toetsing en beoordeling gesproken en constateert dat studenten zeer tevreden zijn. Studenten krijgen doorlopend feedback van docenten, doordat er continu gesprekken tussen student en docent plaatsvinden. Hoewel de feedback van docent tot docent kan verschillen, kunnen studenten altijd om meer feedback vragen. De mentor bespreekt met de student de beoordelingen van de docentenvergadering, hetgeen ook een belangrijk feedbackmoment is. De beoordelingscriteria zijn misschien aan het begin van de opleiding niet altijd helder, maar worden studenten snel duidelijk, zoals studenten in het gesprek met het panel meldden. Verder is in de meeste toetssituaties sprake van een beoordeling door meer docenten (meer-ogenprincipe).

In de laatste twee jaar wordt de student in complexe situaties getoetst op zijn functioneren als beginnende beroepsbeoefenaar. De toetsing heeft in deze fase meer het karakter van een functioneringsgesprek, gericht op het leren op maat van de student. De student krijgt gerichte feedback op zijn artistieke ontwikkeling. In het afstudeerjaar gaat de student op stage. Vervolgens stelt hij zijn eigen afstudeerroute samen en legt die ter goedkeuring aan de examencommissie voor. Zoals eerder al aangegeven staan de beoordelingscriteria in de *Notitie Toetsbeleid* vermeld.

Het panel heeft tijdens het bezoek diverse toetsen en portfolio's van studenten ingezien en is positief over de kwaliteit van de toetsen en de beoordelingen. De feedback wordt vrijwel altijd schriftelijk en ook mondeling gegeven. De schriftelijke feedback kan verschillend van omvang zijn. Soms ligt daar een pedagogische reden aan ten grondslag, zoals een van de docenten uitlegde.

Er zijn op dit moment binnen de Toneelacademie twee examencommissies: één voor de opleiding Theater en één voor de opleiding Docent Theater. In de toekomst komt er één examencommissie voor de kunstenfaculteit met verschillende kamers. De examencommissie heeft een controlerende rol bij de uitvoering van het toetsbeleid. Zij vormt zich een beeld van de kwaliteit doordat zij informatie bij docenten en studenten inwint, presentaties en beoordelingsvergaderingen bijwoont, steekproefsgewijs toetsen opvraagt en klachten van studenten en docenten behandelt. Jaarlijks stelt de examencommissie een verslag op van haar werkzaamheden en bevindingen. Het panel heeft de jaarverslagen en de notulen van de examencommissie ingezien en stelt vast dat deze voldoen aan de wettelijke eisen. Het enige wat het panel niet in de verslagen kon terugvinden, was de vrijstelling van 60 EC bij de deeltijdse docentenopleiding. Het panel heeft dit bij de beoordeling van standaard 5 meegenomen.

Realisatie van de beoogde eindkwalificaties

In het laatste studiejaar worden alle competenties getoetst in de stages en afstudeerprojecten. De student bepaalt zelf, in overleg met zijn studiebegeleider, zijn afstudeerroute. Het kernteam bespreekt deze route en de examencommissie controleert of de eindcompetenties op deze manier kunnen worden aangetoond.

De stage voor de opleiding **Theater** vindt meestal bij een gezelschap plaats. Studenten moeten vaak vooraf auditeren. Studenten vinden niet alleen hun weg naar grote gezelschappen als de Toneelgroep Amsterdam, maar ook naar andere, vaak zelf-geïnitieerde projecten, bijvoorbeeld theatermaken met de dromen van jongeren in een psychiatrische inrichting. De stage bij de deeltijdse opleiding **Docent Theater** is onbetaald. Om te voorkomen dat scholen en instellingen op deze manier goedkope krachten binnenhalen, is er de eis dat de student een goede begeleider, liefst een vakdeskundige, krijgt.

Het panel heeft diverse eindvoorstellingen bijgewoond en heeft de afstudeertentoonstelling van Theatervormgeving bezocht. Het is lovend over de kwaliteit van de opleiding **Theater**. De afgestudeerden van de studierichting Acteur zijn na hun afstuderen geschikt om bij de hoogst aangeschreven toneelgezelschappen aan de slag te gaan. Volgens het panel kunnen deze afgestudeerden zich meten met de beste acteurs uit het internationale veld, bijvoorbeeld Engeland en Duitsland. De studierichtingen Performer, Regie en Theatervormgeving laten goede tot zeer goede resultaten zien. De relatief jonge richting Performer is nog in ontwikkeling, maar neemt al een voorhoedepositie in bij het zoeken naar nieuwe vormen en innovaties.

Het panel is ook zeer te spreken over de opleiding **Docent Theater**. Het vindt dat deze opleiding veel zaken uitstekend aanpakt, waardoor afgestudeerden goed beslagen ten ijs komen. Enerzijds worden studenten goed voorbereid op functies in bestaande instituties, maar daarnaast ontwikkelen studenten ook competenties om hun eigen weg in de theaterwereld en in het kunsteducatieve veld te vinden.

De Toneelacademie volgt de afgestudeerden in hun carrière in de beroepspraktijk door hen vijf jaar na het afstuderen met een enquête te benaderen (zie ook standaard 15). Verder bezoeken docenten voorstellingen van afgestudeerden en worden oud-studenten uitgenodigd voor een gastdocentschap of lezingen. Om hun kansen op de arbeidsmarkt te vergroten volgt een aantal studenten na afloop van de opleiding Theater de eenjarige docentenopleiding (PAO). Afgestudeerden combineren in hun beroep verschillende aspecten, bijvoorbeeld docent, theatermaker en schrijver. De studenten blijken goed in staat allerlei nieuwe vormen van theater te creëren en manieren om daarmee een inkomen te verwerven.

Uit recent onderzoek blijkt dat tachtig procent van de ondervraagden in de beroepspraktijk, en meestal de artistieke beroepspraktijk, werkzaam is. Tweederde van de afgestudeerden geeft aan voldoende inkomsten te genereren om van te kunnen leven.

De afgestudeerden van de opleiding **Theater** vinden met hun producties hun weg naar podia en festivals. Verschillende collectieven hebben hun wortels in de Toneelacademie, bijvoorbeeld Wunderbaum, Firma Mes, Young Gangsters, De Warme Winkel en Urand. De afgestudeerden van de opleiding **Docent Theater** zijn zichtbaar in de kunsteducatieve beroepspraktijk. Zij krijgen bijvoorbeeld een leidinggevende functie bij gezelschappen en kunsteducatieve instellingen. Het brede spectrum van hun beroepspraktijk blijkt uit de diversiteit van werkzaamheden: in buurttheater, in community theater, als docent, als theatermaker, acteur en regisseur.

Het panel heeft verslagen ingezien van een recente docentenstudiedag, waar diverse mensen uit de beroepspraktijk bij aanwezig waren. Zij gaven aan alumni van de Maastrichtse acteursopleiding te herkennen aan hun vermogen om een tekst goed te analyseren, deze om te (laten) zetten in emoties en deze emoties ook vocaal goed over te (laten) brengen. Alumni en vertegenwoordigers van het werkveld bevestigen dit beeld in het gesprek met het panel.

Overwegingen en conclusie

Het panel is van mening dat beide opleidingen een deugdelijke toetsystematiek hebben. Er is veel controle op de kwaliteit van toetsen (meer-ogenprincipe, examencommissie). De feedback die studenten ontvangen, is van uitstekende kwaliteit en bereidt hen goed voor op de beroepspraktijk waar feedback geven en ontvangen belangrijke vaardigheden zijn.

Beide opleidingen leiden studenten op die geschikt zijn voor de beroepspraktijk. Het panel is van mening dat de studierichting Acteur excellente afgestudeerden voortbrengt, die meteen bij het grote toneel aan de slag kunnen. De drie andere studierichtingen binnen de opleiding **Theater**, performer, regie en Theatervormgever, leveren goede afgestudeerden af en hebben de potentie om door te groeien naar excellent.

De opleiding **Docent Theater** biedt een uitstekende voorbereiding op de (kunst)educatieve praktijk, en op innovatieve vormen van theaternemen, zoals het panel heeft gezien. Ook voor deze opleiding geldt dat zij kan doorgroeien naar een opleiding die excellente studenten voort zal brengen.

Het panel komt op basis van bovenstaande overwegingen tot het oordeel **goed** voor zowel de opleiding Theater als de opleiding Docent Theater (voltijd en deeltijd).

3 Bijzonder kenmerk Intermedialiteit

Net als bij de vorige visitatie in 2008 vraagt de Toneelacademie een bijzonder kenmerk aan voor intermedialiteit. Dit is het vermogen om een vertelling, een theateraal product of project via verschillende media, zoals toneel, film, televisie, literatuur of internet, uit te werken en aan te bieden. Het gaat er niet om dat iets in twee of meer verschillende media wordt aangeboden, maar om de wederzijdse beïnvloeding van die media binnen het kunstwerk¹⁰. Het panel vindt dat de academie zich met deze brede definiëring enigszins tekort doet. Het heeft gezien dat intermedialiteit bewust als artistiek-esthetische strategie wordt ingezet. Studenten worden in alle onderdelen van de studie gedwongen om na te denken over het speler zijn, over hoe performativiteit kan worden ingezet en hoe ze zich het beste tot verschillende media kunnen verhouden.

Hieronder volgt wordt in twee criteria het bijzonder kenmerk intermedialiteit beschreven.

Criterion 1

Het bijzondere kenmerk is onderscheidend voor de instelling of opleiding in relatie tot relevante instellingen of opleidingen in het Nederlandse hoger onderwijs.

Bevindingen

De kunstpraktijk vraagt van de toekomstige theaterprofessional dat hij in staat is om vanuit zijn vakmanschap in combinatie met een eigen artistieke signatuur, met een grote zelfstandigheid en wendbaarheid, zijn plek te veroveren in het veelkleurige (internationale) performatieve landschap en artistiek interessante samenwerkingen aan te gaan.

De Toneelacademie kiest er bewust voor om een schakelpositie tussen traditie en vernieuwing in de performatieve kunsten in te nemen. Enerzijds is er aandacht voor het klassieke verzendrama (Vondel), anderzijds moeten studenten thuis raken in multimediale performanceprojecten, waarbij ze moeten zoeken naar nieuwe wegen om verhalen te vertellen en te verbeelden. De nadruk ligt niet meer op het aanleren van media-vaardigheden in een laboratoriumcontext, maar op de implementatie van nieuwe media binnen een theatrale context. De studierichting Performer heeft ertoe bijgedragen dat experimenten met intermediale vormen een expliciete plaats in het gehele onderwijsprogramma hebben gekregen.

Het panel is van mening dat het gebruik van media in de performatieve praktijk inmiddels gemeengoed is geworden. Wat intermedialiteit in Maastricht uniek maakt, is de sensitiviteit die studenten ontwikkelen voor strategieën om tot herdefiniëring van media te komen.

¹⁰ *Over grenzen. Kritische reflectie Toneelacademie Maastricht*, Toneelacademie Maastricht, mei 2014

Media worden bewust op hun specificiteit en performativiteit onderzocht, niet alleen met het oog op de mogelijkheid media (met name digitale beelden en geluiden) al dan niet interactief in het theater toe te passen en zo de speelruimte van acteurs, performers, regisseurs en vormgevers te herdefiniëren en nieuwe strategieën van vertellen en verbeelden te ontwikkelen, maar ook met het oog op een zekere theatralisering van de media zelf, veelal ook om zodoende te reflecteren op hoe media in onze hedendaagse cultuur en samenleving functioneren. Dit bleek vooral in de verschillende presentaties die het panel heeft gezien en uit de beschrijving van het lectoraat Technology Driven Art, van waaruit een belangrijke inbreng wordt geleverd aan de verschillende studierichtingen. De academie zou de unieke aspecten van intermedialiteit vanuit de wisselwerking tussen theater en andere media nog scherper kunnen verwoorden, om zich op die manier nog duidelijker van andere opleidingen te onderscheiden.

Overwegingen en conclusie

De Toneelacademie heeft met haar uitwerking van intermedialiteit een unieke invalshoek gekozen. Studenten ontwikkelen een sensitiviteit om intermedialiteit als artistiek-esthetische strategie in te zetten. Niet alleen in de praktijk van het theater zelf door met behulp van nieuwe technologieën nieuwe verbeeldingsprincipes te ontwikkelen, maar ook in de praktijk van de nieuwe media buiten het theater, waar het performatieve domein van de speler zich verbreedt en op zijn theatraliteit wordt onderzocht. Studenten denken na over hoe ze media voor dramaturgisch gebruik kunnen inzetten en laten in presentaties zien hoe ze intermediale middelen in zetten.

Het panel oordeelt op basis van bovenstaande overwegingen dat de Toneelacademie **voldoet** aan criterium 1.

Criterium 2

De gevolgen van het bijzonder kenmerk voor de kwaliteit van het onderwijs zijn geoperationaliseerd aan de hand van de relevante standaarden van het desbetreffende beoordelingskader.

Bevindingen

Voor dit criterium gelden ook de bevindingen die in het beoordelingsrapport zijn opgenomen. Het panel neemt hier alleen de aanvullende zaken bij de standaarden op die aantonen dat de intermedialiteit voldoet aan het criterium.

Programma

Het curriculum van alle studierichtingen is erop gericht om de studenten de attitude van theaterprofessional bij te brengen. Door deze attitude zal de studenten zorg dragen voor een zorgvuldige vormgeving van de theatrale vertelling en bewust intermediale middelen inzetten.

Intermedialiteit heeft een plek gekregen in alle onderwijseenheden van beide opleidingen. Het komt in de volgende studieonderdelen het meest expliciet aan bod:

- In Technolab I komen basiskennis en gebruiksmogelijkheden van diverse media aan bod. Het gaat hierbij niet alleen om de techniek, maar vooral om het dramaturgisch gebruik.
- In Technolab II onderzoeken de studenten de interactieve mogelijkheden van audio/video en ICT, en hoe deze middelen de fysieke ruimte van acteur/performer en de dramaturgie beïnvloeden. Studenten moeten nagaan wat de meerwaarde is van performatieve inzet van technologie op de dramaturgie, de narratieve structuur en op het performen zelf.
- Studenten kunnen de competenties verdiepen bij bijvoorbeeld Performance V of in intermediale projecten in de werkplaatsen.

Het panel vindt het een sterk punt van de academie om intermedialiteit niet als een apart vak aan te bieden, maar studenten intermedialiteit te laten onderzoeken binnen de dagelijkse artistieke praktijk. In een SIA RAAK onderzoeksprogramma in 2010-2012 is bijvoorbeeld onderzocht wat de invloed is van het virtualiseren van de 'live' acteur binnen theater- en operavoorstellingen. Het onderzoek vond vooral plaats binnen de artistieke praktijk van de Toneelacademie. Dit heeft geresulteerd in intermediale voorstellingen als *I'll be gone* (i.s.m Manchester Metropolitan University) and *I'll be back* (in het kader van het SIA RAAK project The Virtual Body). Deze voorstellingen door internationale podia opgepikt

In december 2013 is een nieuw lectoraat Technology Driven Art van start gegaan. Daarmee ziet de Toneelacademie goede mogelijkheden om de intermediale competenties verder te ontwikkelen.

Personeel

De teams tellen verschillende docenten met specifieke kennis en vaardigheden op het gebied van intermedialiteit, zoals de lector van Technology Driven Art, Peter Missotten. Hij heeft meerdere intermediale voorstellingen geregisseerd voor bijvoorbeeld het Toneelhuis en het Ro Theater. Verder maakt Henk Havens deel uit van de internationale werkgroep Intermediality in Theatre and Performance van de International Federation for Theatre Research (IFTR). Daarnaast nodigt de Toneelacademie gastdocenten voor bepaalde projecten uit, bijvoorbeeld videokunstenaars.

Voorzieningen

Standaard 11 bevat al een schets van de voorzieningen waarover de Toneelacademie beschikt. Het panel vindt het een logische keuze om te investeren in goedkope, laagdrempelige apparaten waardoor meer studenten tegelijk aan de slag kunnen met camera's, beamers, versterkers en dergelijke. In de nabije toekomst zullen studenten gebruik kunnen maken van een 3D-printer. Het is de bedoeling dat de Toneelacademie in samenwerking met het lectoraat een levengroot 3D-scansysteem gaat ontwikkelen.

Resultaten

Het panel heeft een aantal voorstellingen bijgewoond waarin intermedialiteit een belangrijke rol speelt. Zo heeft het als toeschouwer en deelnemer een eerstejaarsproject ervaren waarbij studenten juist oudere techniek inzetten. Verder heeft een deel van het panel afstudeervoorstellingen bijgewoond waarin intermediale middelen een duidelijk plek hebben gekregen.

Overwegingen en conclusie

Het panel stelt vast dat intermedialiteit in alle facetten van het onderwijs is terug te vinden en veelal een herkenbare plaats heeft gekregen. Studenten leren zich kritisch te verhouden tot media, het gebruik in de performancepraktijk en tot de toenemende mediatisering van cultuur en samenleving. Hierdoor krijgen zij een goed inzicht in de performatieve praktijk en de verbeding van het performatieve domein buiten het theater.

Vanaf het eerste leerjaar staat de authenticiteit en de ontwikkeling van het 'eigen geluid' van de studenten voorop. En meer nog dan in de andere studierichtingen stimuleert en faciliteert de studierichting Performer de ontwikkeling van deze eigen signatuur bij studenten.

Het panel oordeelt op basis van bovenstaande overwegingen dat de Toneelacademie aan criterium **2 voldoet**.

4 Eindoordeel over de opleiding

Oordelen op de standaarden

Het visitatiepanel komt tot de volgende oordelen op de standaarden:

Standaard	Theater	Docent Theater voltijd	Docent Theater deeltijd
<i>Standaard 1 Beoogde eindkwalificaties</i>	Goed	Goed	Goed
<i>Standaard 2 Oriëntatie van het programma</i>	Goed	Goed	Goed
<i>Standaard 3 Inhoud van het programma</i>	Goed	Goed	Goed
<i>Standaard 4 Vormgeving van het programma</i>	Goed	Goed	Goed
<i>Standaard 5 Instroom</i>	Goed	Voldoende	Voldoende
<i>Standaard 6 Studeerbaarheid</i>	Goed	Goed	Goed
<i>Standaard 7 Duur</i>	Voldoende	Voldoende	Voldoende
<i>Standaard 8 Personeelsbeleid</i>	Goed	Goed	Goed
<i>Standaard 9 Kwaliteit van het personeel</i>	Goed	Goed	Goed
<i>Standaard 10 Kwantiteit van het personeel</i>	Goed	Goed	Goed
<i>Standaard 11 Materiële voorzieningen</i>	Voldoende	Voldoende	Voldoende
<i>Standaard 12 Studiebegeleiding</i>	Goed	Goed	Goed
<i>Standaard 13 Evaluatie resultaten</i>	Goed	Goed	Goed
<i>Standaard 14 Verbetermaatregelen</i>	Goed	Goed	Goed
<i>Standaard 15 Betrokkenheid bij kwaliteitszorg</i>	Goed	Goed	Goed
<i>Standaard 16 Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties</i>	Goed	Goed	Goed

Overwegingen en conclusie

Beide opleidingen van de Toneelacademie hebben op de zes onderwerpen een goed gekregen. Het visitatiepanel beoordeelt daarmee de kwaliteit van de bestaande hhbo-bacheloropleidingen Theater en Docent Theater (voltijd en deeltijd) van Zuyd Hogeschool als **goed**.

Eindoordeel Bijzonder kenmerk Intermedialiteit

Standaard	Oordeel
<i>Criterion 1</i>	Voldoet
<i>Criterion 2</i>	Voldoet

Het panel geeft **een positief advies** over het toekennen van het bijzonder kenmerk Intemedialiteit van de Toneelacademie Maastricht van Zuyd Hogeschool.

5 Aanbevelingen

- Het panel adviseert de Toneelacademie om de zakelijke kanten van het beroep in alle projecten terug te laten komen, zodat studenten vanaf het begin hiermee vertrouwd raken. Met deze aandacht voor het cultureel ondernemerschap en het feit dat de academie een verscheidenheid aan opleidingen in huis heeft, lijkt het een logische volgende stap om een opleiding Productie te starten. Het panel adviseert de academie hier onderzoek naar te doen.
- De Toneelacademie hecht veel belang aan actieve scouting om meer diversiteit en interculturaliteit in de studentensamenstelling te krijgen. Het panel beveelt de academie aan om dit ook voor de samenstelling van het docentencorps te doen.
- Het panel heeft gehoord en gezien dat de Toneelacademie aanvullende ruimte voor onderwijsactiviteiten zoekt. Het panel onderstreept het belang van het vinden van geschikte ruimte.

6 Bijlagen

Bijlage 1: Eindkwalificaties van de opleidingen Theater en Docent Theater

Eindcompetenties landelijk opleidingsprofiel acteur

1. creërend vermogen

De acteur bezit het vermogen om scheppend, associatief en (re)productief om te gaan met intuïties, waarnemingen en indrukken door deze in artistieke ideeën te transformeren en in theatrale producten vorm te geven.

2. visie

De acteur bezit het vermogen om opvattingen en overtuigingen op het eigen vakgebied te verwerven, die te communiceren en productief zichtbaar te maken in theatrale producten.

3. vermogen tot samenwerking

De acteur bezit het vermogen om samen met overige betrokkenen (veelal multidisciplinair) een actieve bijdrage te leveren aan een gezamenlijk product of proces.

4. communicatief vermogen

De acteur bezit het vermogen om zijn visie en handelen in de verschillende beroepscontexten zowel verbaal, non-verbaal als in schrift effectief en efficiënt over te brengen, af te stemmen en te verantwoorden.

5. ambachtelijk vermogen

De acteur bezit het vermogen om een breed scala aan instrumentele en ambachtelijke kennis en vaardigheden efficiënt en effectief toe te passen in theatrale producties.

6. ondernemerschap

De acteur bezit het vermogen om zelfstandig vorm te geven aan een professioneel bestaan binnen de theaterwereld.

7. omgevingsgerichtheid

De acteur bezit het sensitieve vermogen om relevante omgevingsfactoren te signaleren en te verbinden met eigen ervaringen ten behoeve van theatrale producten.

8. lerend vermogen

De acteur bezit het vermogen om te leren, te 'leren leren' en zich blijvend te ontwikkelen.

9. reflectief vermogen

De acteur bezit het vermogen om te reflecteren op het eigen handelen om tot betere prestaties te komen.

10. innovatief vermogen

De acteur bezit het vermogen om door exploraties en experimenten een bijdrage te leveren aan de ontwikkeling van zijn vakgebied.

Dublin descriptoren	kennis en inzicht	toepassing kennis en inzicht	oordeelsvorming	communicatie	leervaardigheden
Eindcompetenties Acteur					
creërend vermogen					
visie					
vermogen tot samenwerking					
communicatief vermogen					
ambachtelijk vermogen					
ondernemerschap					
omgevingsgerichtheid					
lerend vermogen					
reflectief vermogen					
innovatief vermogen					

Eindcompetenties landelijk opleidingsprofiel **theatermaker**

1. creërend vermogen

De theatermaker bezit het vermogen om scheppend, associatief om te gaan met intuïties, waarnemingen en indrukken door deze in artistieke ideeën te transformeren en in theatrale producten vorm te geven.

2. visie

De theatermaker bezit het vermogen om opvattingen en overtuigingen op het eigen vakgebied te verwerven, die te communiceren en productief zichtbaar te maken in theatrale producten.

3. vermogen tot samenwerking

De theatermaker bezit het vermogen om vanuit zijn eigen specifieke expertise samen met overige betrokkenen een bijdrage te leveren aan een gezamenlijk product of proces.

4. communicatief vermogen

De theatermaker bezit het vermogen om zijn visie en handelen in de verschillende beroepscontexten zowel verbaal, non-verbaal als in schrift effectief en efficiënt over te brengen, af te stemmen en te verantwoorden.

5. ambachtelijk vermogen

De theatermaker bezit het vermogen om een breed scala aan instrumentele en ambachtelijke kennis en vaardigheden efficiënt en effectief toe te passen in theatrale producten.

6. ondernemerschap

De theatermaker bezit het vermogen om zelfstandig vorm te geven aan een professioneel bestaan binnen de theaterwereld.

7. omgevingsgerichtheid

De theatermaker bezit het sensitieve vermogen om relevante omgevingsfactoren te signaleren en met eigen ervaringen te verbinden ten behoeve van theatrale producten.

8. lerend vermogen

De theatermaker bezit het vermogen om te leren, te 'leren leren' en zich blijvend te ontwikkelen.

9. reflectief vermogen

De theatermaker bezit het vermogen om te reflecteren op het eigen handelen om tot betere prestaties te komen.

10. innovatief vermogen

De theatermaker bezit het vermogen om door exploraties en experimenten een bijdrage te leveren aan de ontwikkeling van zijn vakgebied.

Dublin descriptoren	kennis en inzicht	toepassing kennis en inzicht	oordeelsvorming	communicatie	leervaardigheden
Eindcompetenties Theatermaker					
creërend vermogen					
visie					
vermogen tot samenwerking					
communicatief vermogen					
ambachtelijk vermogen					
ondernemerschap					
omgevingsgerichtheid					
lerend vermogen					
reflectief vermogen					
innovatief vermogen					

Eindcompetenties **Docent theater**

KUNSTVAKDOCENT	DOCENT THEATER
<i>Creëren</i>	<i>Creëren</i>
<p>De beginnend kunstvakdocent:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ontwikkelt op basis van kennis, intuïties, waarnemingen en inzichten een eigen artistieke visie. 2. vertaalt zijn artistieke visie naar ideeën en kan met behulp van daartoe geëigende (disciplinespecifieke) middelen zijn ideeën vormgeven. 3. benoemt het creatieve proces en de wijze waarop artistiek werk ervaringen bij de lerenden veroorzaakt. 4. gebruikt vakinhoudelijk-didactische kennis en vaardigheden in samenhang met de doelen van het onderwijs om een creatief proces bij de lerenden te realiseren. 	<p>De beginnend theaterdocent:</p> <ol style="list-style-type: none"> 2.1 draagt bij aan de totstandkoming van theatrale producten en aan de daaraan ten grondslag liggende artistieke keuzes op basis van zijn artistieke visie. 2.2 maakt gebruik van bronnen, vormt concepten, produceert en componeert materiaal, biedt het aan en levert een bijdrage aan het theatrale proces en product. 3.1 demonstreert inzicht in de manier waarop het organiseren van betekenisvolle handelingen en beelden te creëren en demonstreert inzicht in de manier waarop ervaringen en betekenissen worden overgedragen
<i>Ambachtelijk</i>	<i>Ambachtelijk</i>
<p>De beginnend kunstvakdocent:</p> <ol style="list-style-type: none"> 5. toont brede kennis op het gebied van de eigen discipline. 6. toont technische vaardigheden op het gebied van de eigen discipline. 7. gebruikt culturele, kunsthistorische en actuele vakkennis en plaatst uitingen van de eigen discipline in deze context. 8. gebruikt kennis en ervaring die hijzelf en de lerenden elders hebben opgedaan, waardoor het onderwijs inhoudelijk actueel blijft. 	<p>De beginnend theaterdocent:</p> <ol style="list-style-type: none"> 5.1 toont inzicht in de verschillende fasen van het theatrale maakproces 5.2 toont inzicht in principes van theatrale communicatie en de toepassing daarvan . 6.1 past geëigende instrumenten, compositorische vaardigheden en vaktechnieken binnen de verschillende fasen van het maakproces adequaat toe. 6.2 verkent de grenzen en mogelijkheden van genres en theaterstijlen, analyseert en synthetiseert theatrale ingrediënten en verwerkt de uitkomsten in het productieproces. 7.1 toont over brede en actuele kennis te beschikken van de kernconcepten, structuren, werkwijzen en theorieën van het theaternemen en van de historische en sociaal-maatschappelijke bedding daarvan.

<i>Pedagogisch</i>	<i>Pedagogisch</i>
<p>De beginnend kunstvakdocent:</p> <p>9. houdt rekening met hoe lerenden leren, hoe hun ontwikkeling verloopt, welke gedrags- en leerproblemen zich daarbij kunnen voordoen en hij weet (hoe) daar mee om te gaan.</p> <p>10. creëert de randvoorwaarden (sfeer, organisatie, opdrachten, materialen, fysieke ruimte) die de lerenden in staat stellen zelfstandig en in groepen te kunnen leren.</p> <p>11. ondersteunt de lerenden in hun leerproces door leervragen en leerproblemen te signaleren, te benoemen en erop te reageren.</p> <p>12. signaleert, benoemt en begeleidt de talenten van lerenden, heeft kennis van beoogde eindniveaus en weet dit in tussenstappen te helpen ontwikkelen.</p>	<p>De beginnend theaterdocent:</p> <p>10.1 organiseert het theatrale leer- en productieproces en de leeromgeving zodanig dat ieder individu de mogelijkheden krijgt om zich te ontwikkelen.</p> <p>10.2 richt de leeromgeving zo in dat interesse in het theaternemen wordt gewekt en levend gehouden.</p> <p>10.3 Maakt, mede vanuit een eigen (kunst-)pedagogische visie, keuzes met betrekking tot lesmethodes en draagt bij aan de ontwikkeling van een (kunst-)pedagogisch klimaat in het team of de organisatie.)</p>
<i>Didactisch</i>	<i>Didactisch</i>
<p>De beginnend kunstvakdocent:</p> <p>13. ontwerpt leerlijnen en leeractiviteiten vanuit een vakgerichte didactische visie die in het perspectief van de ontwikkeling van de lerenden betekenisvol zijn.</p> <p>14. biedt organisatievormen, leermiddelen en leermaterialen aan die de leerdoelen en leeractiviteiten van onderwijs in kunstvakken ondersteunen.</p> <p>15. toetst de ontwikkeling en voortgang van de lerenden en beoordeelt de resultaten op transparante wijze.</p> <p>16. geeft kunst en cultuur een betekenisvolle plaats in het onderwijs en evalueert deze plaats structureel.</p>	<p>De beginnend theaterdocent:</p> <p>13.1 gaat zowel bij de ontwikkeling van zijn onderwijs als bij de evaluatie daarvan uit van zijn vakmanschap als theaterdocent en verhoudt zich hierbij tot de school of instelling.</p> <p>13.2 stelt leerplannen en lesprogramma's op en stemt deze af met collegae.</p> <p>14.1 hanteert bewust en doelgericht diverse methoden en werkwijzen bij het ontwikkelen van verschillende competenties van de lerenden op het gebied van spel en theater.</p> <p>14.2 hanteert verschillende werkvormen, biedt leersituaties aan waarin lerenden zich creërend en reflecterend kunnen ontwikkelen en bekwamen in artistieke en algemene zin.</p> <p>16.1 adviseert en begeleidt bij culturele activiteiten en draagt bij tot inzicht in de diverse kunstdisciplines en de samenhang daartussen.</p> <p>16.2 positioneert theater binnen het geheel van leeractiviteiten en draagt bij aan realisering en ontwikkeling van (vak)didactiek binnen team/organisatie</p>

<p>Communicatief</p> <p>De beginnend kunstvakdocent:</p> <p>17. realiseert op basis van kennis van groepsdynamica en communicatie met lerenden een leef- en werkklimaat dat gekenmerkt wordt door proces en samenwerken.</p> <p>18. houdt in zijn taalgebruik, omgangsvormen en manier van communiceren (verbaal en non-verbaal) rekening met de posities, achtergronden, belangen en gevoelens van zijn gesprekspartners.</p> <p>19. beargumenteert zijn artistieke, pedagogische en didactische visies en de daaruit voortvloeiende keuzes in begrijpelijke taal.</p> <p>20. maakt zijn fascinatie voor kunst en cultuur en de eigen artistieke discipline zichtbaar en zet dat in om lerenden te motiveren en stimuleren.</p>	<p>Communicatief</p> <p>De beginnend theaterdocent:</p> <p>17.1 gebruikt kennis van groepsdynamische processen bij de inrichting van zijn werk als theaterdocent.</p> <p>18.1 communiceert op creatieve wijze en met inzet van zijn theatrale vaardigheden respectvol, informatief en overtuigend met alle betrokkenen over de inhoud van het werk en over de voortgang van het leerproces.</p> <p>18.2 presenteert effectief en efficiënt, zowel schriftelijk als mondeling, zijn concepten en produkten aan betrokkenen en relevante doelgroepen)</p> <p>19.1 communiceert met lerenden op inspirerende en overtuigende wijze over interpretaties, ideeën en wensen voor het theaterprodukt, en over de resultaten van verkenningen, experimenten en trainingen.</p>
<p>Samenwerken</p> <p>De beginnend kunstvakdocent:</p> <p>21. levert een actieve, constructieve bijdrage aan verschillende vormen van overleg en samenwerken binnen en buiten het onderwijs.</p> <p>22. werkt volgens de in de samenwerking geldende afspraken, procedures en systemen.</p> <p>23. heeft een duidelijk beeld van zijn eigen kwaliteiten, beperkingen en rol in een samenwerking en staat open voor andere visies en ideeën.</p>	<p>Samenwerken</p> <p>De beginnend theaterdocent:</p> <p>21.1 draagt in technische en organisatorische zin bij aan een optimaal verloop van het proces en het produkt.</p> <p>21.2 werkt productief en constructief samen in een interdisciplinair team</p> <p>21.3(legt contacten buiten de (onderwijs)instelling, onderhoudt deze en zet ze in voor uitvoering van vak(overstijgende) zaken.)</p> <p>22.1 gaat effectief om met de verschillende rollen, verantwoordelijkheden en belangen in het productieproces van theatermaken.</p>

Omgevingsgerichtheid	Omgevingsgerichtheid
<p>De beginnend kunstvakdocent:</p> <p>24. signaleert actuele ontwikkelingen in de mondiale samenleving en verbindt deze aan zijn beroepspraktijk.</p> <p>25. voert (artistiek) praktijkonderzoek (FS: term nog checken) uit om zijn eigen theoretisch kader te toetsen aan de beroepspraktijk.</p> <p>26. toont inzicht in de functie en plaats van de kunsten in de samenleving en verwerkt die in zijn beroepspraktijk.</p>	<p>De beginnend theaterdocent:</p> <p>24.1 legt verbanden tussen culturele en maatschappelijke uitingen en ontwikkelingen.</p> <p>25.1 onderzoekt het werk en ideeën van vakgenoten en van kunstenaars uit andere disciplines en andere culturen.</p> <p>26.1 toont inzicht in de relaties tussen onderwijs, vorming en opvoeding binnen een sociaal-culturele context.</p> <p>26.2 stimuleert lerenden tot interculturele belangstelling.</p>
Cultureel ondernemen	Cultureel ondernemen
<p>De beginnend kunstvakdocent:</p> <p>27. neemt initiatief en benut kansen in het binnen- en buitenschoolse veld, voor zowel bestaande als nieuwe producten of activiteiten.</p> <p>28. toont zakelijk, creatief en organisatorisch inzicht bij het ontwikkelen van zijn cultureel ondernemerschap en is in staat om voorzieningen te treffen om ook op de lange termijn beroepsmatig zelfstandig te zijn.</p> <p>29. levert een actieve bijdrage aan een gezamenlijk project of product en heeft kennis van, verbindt en onderhoudt hiervoor netwerken.</p>	<p>De beginnend theaterdocent:</p> <p>27.1 vertaalt vragen en opdrachten vanuit het veld naar succesvolle theatrale en educatieve activiteiten en voert deze uit.</p> <p>28.1 treft zakelijke voorzieningen ten behoeve van zijn beroepspraktijk om ook op de lange termijn beroepsmatig zelfstandig als docent werkzaam te zijn.</p> <p>28.2 onderscheidt en profileert zich middels zijn beroepsprofiel binnen het culturele aanbod</p> <p>29.1 heeft kennis van de zakelijke en ondernemende aspecten van het tot stand brengen van theatrale en educatieve activiteiten, zoals financieringsmogelijkheden, benutten en aanboren van (nieuwe) publieksgroepen, netwerken, regelgeving e.d.</p>

Reflectief	Reflectief
De beginnend kunstvakdocent: 30. kijkt systematisch naar zijn handelen en heeft een duidelijk beeld van eigen kwaliteiten en mogelijkheden. 31. gebruikt verschillende methodieken (bv. intervisie, evaluatie, feedback) om te reflecteren op zijn eigen handelen.	De beginnend theaterdocent: 30.1 laat zien inzicht te hebben in de eigen sterke en minder sterk ontwikkelde talenten en mogelijkheden in relatie met theater en het werk als theaterdocent. 31.1 gaat professioneel om met het geven en ontvangen van kritiek, gebruikt kritiek van anderen om zichzelf verder te ontwikkelen
Groei en vernieuwing	Groei en vernieuwing
De beginnend kunstvakdocent: 32. heeft een kritische en onderzoekende houding gericht op vakinhoudelijke vernieuwing en doorgroei. 33. ontwikkelt zijn beroepsvisie vanuit pedagogische en cultureel-maatschappelijke dimensies en past deze visie toe in de beroepspraktijk. 34. gebruikt de resultaten van (artistiek) praktijkonderzoek om zijn eigen beroepsvisie verder te ontwikkelen en zijn persoonlijk werkconcept te expliciteren.	De beginnend theaterdocent: 32.1 toont een oriënterende en onderzoekende grondhouding en verhoudt zich adequaat tot het nascholingsaanbod (32.3 staat open voor nieuwe inzichten en vaardigheden wat betreft methoden, technieken, materialen en de beroepsmatige invulling) 34.1 laat in het werk zien constant bezig te zijn met de eigen artistieke ontwikkeling en de eigen ontwikkeling als docent.

Bijlage 2: Overzicht opleidingsprogramma

Lesprogramma Acteur	Lesprogramma Performer
propedeuse	propedeuse
Acteren 1: teksttoneel I	Performance 1
Acteren 2: teksttoneel II	Performance 2
Acteren 3: teksttoneel III + camera 2	Performance 3
Improvisatie	Improvisatietraining
Acteren voor de camera 1: workshop	Gezamenlijk 1: Shakespeare en Camera project I
Gezamenlijk 1: Shakespeare en Camera project I	Gezamenlijk 2: Theatrale Column
Gezamenlijk 2: Theatrale Column	Gezamenlijk 3: Cameraproject II: Televisiemaken
Gezamenlijk 3: Cameraproject II: Teevee maken	Dramaturgie I:
Dramaturgie I: Drama-analyse, horizontaal en verticaal	Dramaturgie II: Theatergeschiedenis
Dramaturgie II: Theatergeschiedenis	Dramaturgie III: Het Toneelbestel / De Artistieke praktijk
Dramaturgie III: Het Toneelbestel / De Artistieke praktijk	Cultuurbeschouwing
Cultuurbeschouwing	Performance theorie
Beweging - basistraining en expressie	Beweging - basistraining en expressie
Spraak propedeuse: training van techniek en expressie	Spraak: basistraining en expressie
Ensemblezang	Ensemblezang
Tweede studiejaar	Tweede studiejaar
Theatermaken /Video /Performance - Musica Sacra	Theatermaken /Video /Performance - Musica Sacra
Theatermaken /Video /Performance - Globe	Theatermaken /Video /Performance - Globe
Improvisatietraining	Performance 4: Performance schrijven
Acteren voor de camera-2	Performance 5: infotainment
Acteren voor de camera-3: De Filmacademie week	Werkplaats performance
Acteren 4 : Teksttoneel IV	Improvisatietraining
Acteren 5: Versdrama	Cultuurbeschouwing
WERKPLAATS Zomertheater.	Dramaturgie II: Theatergeschiedenis
Cultuurbeschouwing	Performance analyse
Dramaturgie I: Drama-analyse, horizontaal en verticaal	Beweging - basistraining en expressie

Dramaturgie II: Theatergeschiedenis	Spraak - basistraining en expressie
Beweging - basistraining en expressie	Individuele zangtraining
Spraak - basistraining en expressie	Gezamenlijke zangtraining (2e jaar, tot de werkplaatsen)
Individuele zangtraining	Muziek
Gezamenlijke zangtraining (2e jaar, tot de werkplaatsen)	Derde studiejaar
Muziek	Theatermaken /Video /Performance - Musica Sacra/ GLOBE
Derde studiejaar	Werkplaatsen Performance
Theatermaken /Video /Performance - Musica Sacra/ GLOBE	Beweging - basistraining en expressie
Theatermaken /Video /Performance - Globe	Spraak: basistraining en expressie 3/4 P
Werkplaatsen A en P algemeen	Individuele zangtraining in de werkplaatsperiode
Beweging - basistraining en expressie	Muziek als individueel traject
Spraak: basistraining en expressie 3/4 A	Dramaturgie II: Theatergeschiedenis
Individuele zangtraining in de werkplaatsperiode	Performance analyse
Muziek als individueel traject	Cultureel Ondernemerschap
Dramaturgie II: Theatergeschiedenis	Vierde studiejaar
Cultureel Ondernemerschap	Performance 6 en 7
Vierde studiejaar	Het Onderzoeksproject
Acteren 6 en 7	Lecture Performance
Het Onderzoeksproject	De Terugkomdagen
Lecture Performance	Projecten met een facultatieve invulling
De Terugkomdagen	
Projecten met een facultatieve invulling	

Lesprogramma Regie	Lesprogramma Theaterkostuumontwerp
propedeuse	propedeuse
Regie 1	Shakespeare en cameraproject
Regie 2	Decor/kostuum project 1,2,3,4
Praktijkhuis 1	Theatrale column
Regietraining 1 en 2	Teevee maken
Regie Jongerentheater	Kostuumontwerptechnieken
Gezamenlijk 1: Shakespeare en Camera project I	Kostuumvormen
Gezamenlijk 2: Theatrale Column	Perspectivistisch tekenen en ruimtelijk schetsen
Gezamenlijk 3: Cameraproject II: Televisiemaken	Anatomisch tekenen
Dramaturgie I:	Materiaal hantering
Dramaturgie II: Theatergeschiedenis	Schilderen naar waarneming

Dramaturgie III: Het Toneelbestel / De Artistieke praktijk	Filmanalyse
Cultuurbeschouwing	Dramaturgie I: analyse
Conceptontwikkeling 1	Dramaturgie II: Theatergeschiedenis/ Artistieke praktijk
Programmastudiebegeleiding	Cultuurbeschouwing
Beweging - basistraining en expressie	ICT toepassingen
Spraak: basistraining en expressie	Projecten en workshops
Ensemblezang	Tweede studiejaar
Tweede studiejaar	Kostuum project 5,6,7,8
Theatermaken /Video /Performance - Musica Sacra	Kostuumontwerp techniek
Theatermaken /Video /Performance - Globe	Kostuumvormen/ patroontekenen
Regie 3	Anatomisch tekenen
Viewpointtraining	Schilderen naar waarneming
Regietraining 3 en 4	Materiaalhantering en stoffenkennis
Technolab	Muziek/ operageschiedenis
Praktijkhuis 2	Kostuumgeschiedenis
Toneelschrijven	Meubelgeschiedenis
Cultuurbeschouwing	Filmanalyse
Dramaturgie I: Drama-analyse, horizontaal en verticaal	Dramaturgie
Dramaturgie II: Theatergeschiedenis	Cultuurbeschouwing
Nieuwe dramaturgie	ICT toepassingen
Conceptontwikkeling 2	Projecten en workshops
Beweging - basistraining en expressie	Derde studiejaar
Spraak - basistraining en expressie	Kostuumproject 9,10,11,12
Ensemblezang	Anatomisch tekenen
Programmastudiebegeleiding	Schilderen naar waarneming
Derde studiejaar	Kostuumvormen/ patroontekenen
Theatermaken /Video /Performance - Musica Sacra/ GLOBE	Materiaalhantering
Theatermaken /Video /Performance - Globe	Muziek/ operageschiedenis
Regie 4	Kunsttheorie
Lessen acteursregie	Dramaturgie
Regie 5 Praktijkhuis	Essay
Regiestijlen	Cultuurbeschouwing
Voorstellingsanalyse	ICT toepassingen
Performance analyse	Projecten en workshops
Coaching dramaturgie	Cultureel Ondernemerschap
Essaytraining	Vierde studiejaar
Dramaturgie II: Theatergeschiedenis	Kostuum project 13,14,15
Cultureel Ondernemerschap	Anatomisch tekenen
Programmastudiebegeleiding	ICT toepassingen

Vierde studiejaar	Beroepsvoorbereiding
Regie 7 en 8	Stage
Het Onderzoeksproject	Cultureel Ondernemerschap
Essay	
De Terugkomdagen	
Projecten met een facultatieve invulling	

Lesprogramma Theatervormgeving
propedeuse
Shakespeare en cameraproject
Decor project
Theatrale column
Teevee maken
Kostuumontwerptechnieken
Kostuumvormen
Perspectivistisch tekenen en ruimtelijk schetsen
Anatomisch tekenen
Materiaal hantering
Schilderen naar waarneming
Filmanalyse
Dramaturgie I: analyse
Dramaturgie II: Theatergeschiedenis/ Artistieke praktijk
Cultuurbeschouwing
ICT toepassingen
Projecten en workshops
Tweede studiejaar
Decor project
Theatertechniek
Perspectivistisch tekenen en ruimtelijk schetsen
Anatomisch tekenen
Schilderen naar waarneming
Muziek/ operageschiedenis
Kostuumgeschiedenis
Meubelgeschiedenis
Filmanalyse
Dramaturgie
Cultuurbeschouwing

ICT toepassingen
Projecten en workshops
Derde studiejaar
Decor project
Perspectivistisch tekenen en ruimtelijk schetsen
Anatomisch tekenen
Schilderen naar waarneming
Muziek/ operageschiedenis
Kunsttheorie
Dramaturgie
Essay
Cultuurbeschouwing
ICT toepassingen
Projecten en workshops
Cultureel Ondernemerschap
Vierde studiejaar
Decor project
Schilderen naar waarneming
ICT toepassingen
Beroepsvoorbereiding
Stage
Cultureel Ondernemerschap

Bijlage 3: Deskundigheden leden visitatiepanel en secretaris

De heer dr. M.J. Kattenbelt, voorzitter

De heer Kattenbelt is ingezet vanwege zijn deskundigheid op het gebied van media, theater, film en televisie en vanwege zijn inzicht in de internationale ontwikkelingen in dit werkveld. De heer Kattenbelt is universitair hoofddocent Mediavergelijking en Intermedialiteit aan Universiteit Utrecht en oprichter van The International Research Working Group Intermediality in Theatre and Performance. Hij is regelmatig spreker op congressen en heeft vele publicaties op zijn naam staan. Daarnaast wordt de heer Kattenbelt vaak gevraagd als peer-reviewer en was hij in 2004 visiting professor aan Universität Wien in Wenen. Er is vanuit Universiteit Utrecht een samenwerking met twee van de buitenlandse performance en media-studies: Theater-, Film- und Medienwissenschaft aan Universität Wien en de Medienkultur und Theater aan Universität Köln. Daarnaast maakt de heer Kattenbelt deel uit van de adviesraad van Centrum voor Literatuur, Intermedialiteit en Cultuur aan Vrije Universiteit Brussel. Voor deze visitatie heeft de heer Kattenbelt onze handleiding voor panelleden ontvangen en is hij aanvullend geïnstrueerd over het proces van visitatie en accreditatie in het hoger onderwijs en over de werkwijze van NQA.

Opleiding:

1991	Promotie tot Doctor - Universiteit Utrecht
1978 – 1982	Doctoraalexamen Theaterwetenschap - Universiteit Utrecht
1975 – 1978	Kandidaatsexamen Nederlandse Taal- en Letterkunde - Katholieke Universiteit Nijmegen
1968 – 1975	Atheneum A - Katholiek Gelders Lyceum, Arnhem

Werkervaring:

2004	Visiting professor - Universität Wien, Wenen
2002 – 2007	Lector Nieuwe Theatraliteit en Autonomie en Openbaarheid in de Kunsten - Hogeschool Zuyd, Maastricht
1998 – heden	Oprichter - The International Research Working Group Intermediality in Theatre and Performance
1991 – heden	Universitair hoofddocent Mediavergelijking en Intermedialiteit - Universiteit Utrecht
1985 – 1991	Universitair docent Theater-, Film en Televisiewetenschap - Universiteit Utrecht
1982 – 1985	Wetenschappelijk medewerker Theaterwetenschap - Universiteit van Amsterdam
1982 – 1985	Wetenschappelijk assistent Faculteit Letteren - Universiteit Utrecht

Overig:

- Lid - International Society for Intermedial Studies ISIS
- Lid - International Federation for Theatre Research
- Lid - Performance Studies International
- Lid - Nederlands Genootschap voor Esthetica
- Raad van Advies - Centrum voor Literatuur, Intermedialiteit en Cultuur, Vrije Universiteit Brussel
- Redacteur - E-view, een online magazine over theater, film, televisie en digitale media
- Redacteur - Theater Topics, een serie over gepubliceerde kunstwerken door Amsterdam University Press
- Jurylid - Nederlands Theater Festival

Publicaties 2010-heden (meer op aanvraag):

- "Intermedialité en Performance et comme un Mode de Performativité". In *Théâtre et Intermedialité*, ed. Jean-Marc Larrue. Rennes: Presses Universitaires de Rennes (2014) (vertaling van Engelse versie, die voor de heruitgave in het Frans is herzien).
- Kattenbelt, Chiel, "O teatro como arte do performer e palco da intermedialidade". In *Intermedialidade E Estudos Interartes: Desafios Da Arte Contemporânea 2*, ed. Thais Flores Nogueira Diniz en André Soares Vieira, 115-130. Belo Horizonte: Rona Editora: FALE/UFMG, 2012 (vertaald in het Portugees voor een anthologie van sleutelsteksten op het gebied van Intermedialiteit)
- Kattenbelt, Chiel, "Intermediality in Performance and as a Mode of Performativity", in: Bay-Cheng, Sarah, Chiel Kattenbelt, Andy Lavender and Robin Nelson (eds.), *Mapping Intermediality in Theatre and Performance*. Amsterdam: Amsterdam University Press, 2010.

De heer drs. L.M.G. Celis

De heer Celis is ingezet vanwege zijn deskundigheid op het gebied van pedagogiek, theater en docent theater en vanwege zijn inzicht in de internationale ontwikkelingen in dit werkveld. De heer Celis is docent aan de lerarenopleiding bij Artesis Plantijn Hogeschool Antwerpen, waar hij de vakken Psychopedagogiek, Algemene Didactiek, Persoonlijheidspsychologie, Ontwikkelingspsychologie, Culturele Agogiek, Didactiek Toneel, Organisatie en Wetgeving van het (Kunst)Onderwijs doceert, betrokken is bij de Projecten Kunsteducatieve Sector, Muzische Vorming, Drama en stagiaires begeleidt. Daarnaast is hij gastdocent voor de vakken 'drama' en 'kunstzinnige methodieken' aan de opleiding Pedagogiek bij Fontys Hogeschool. De heer Celis heeft aan het toenmalig Conservatorium Antwerpen de eerste graads lerarenopleiding Drama (woordkunst/toneel/kleinkunst) opgezet. Daarnaast is hij lid van International Days of Arts Education, een jaarlijkse bijeenkomst voor docenten in de kunsten die in lerarenopleidingen werken. De heer Celis werkt internationaal samen in Intensive programs met onder andere universiteiten in Ankara, Maribor, Granada en Zagreb. Voor deze visitatie heeft de heer Celis onze handleiding voor panelleden ontvangen en is hij aanvullend geïnstrueerd over het proces van visitatie en accreditatie in het hoger onderwijs en over de werkwijze van NQA.

Opleiding:

1995	Werken met taakgerichte groepen - Interactie Akademie Antwerpen
1992 – 1994	Aanvullende Studie in de Literatuur- en Theaterwetenschap - Universiteit Antwerpen
1980 – 1984	Docent Drama - Toneelacademie van Maastricht
1978 – 1980	Academie für Musische Bildung und Medienerziehung, Kulturpädagogisches Fortbildungsinstitut für Jugend und Sozial Arbeit te Remscheid – Keulen
1973 – 1978	Pedagogische Wetenschappen + onderwijsbevoegdheid - KULeuven

Werkervaring:

2000 – heden	Gastdocent opleiding Pedagogiek - Fontys Hogeschool Pedagogiek - Tilburg
1997 – 1998	Onderwijskundig Beleids- en Praktijkgericht Wetenschappelijk Onderzoek - Hogeschool Antwerpen en VUBrussel
1983 – heden	Docent lerarenopleiding - Artesis Plantijn Hogeschool Antwerpen (Koninklijk Vlaams Muziekconservatorium/ Koninklijke Academie Schone Kunsten, School of Arts) ▪ Lerarenopleiding Muziek▪ Lerarenopleiding Woordkunst/Toneel/Kleinkunst (opleidingshoofd tot 2007)▪ Lerarenopleiding Beeldende Kunst▪ Lerarenopleiding Kleuteronderwijs en Lager Onderwijs

- 1984 – 1988 Kadercursus Creatieve Expressie - DACEB (Dienst voor Animatie, Creatieve Expressie en Begeleiding) - Vlaamse Ministerie van Cultuur/Onderwijs
- 1980 – 1984 Stedelijk Instituut voor Sociale Studies - 'Bijzondere Methodologie' voor de cursussen creatieve expressie - Edward Anseele Gent HOGENT

Overig:

Lid - International Days of Arts Education

Publicaties:

- L. Celis (2009) Ein Kulturelles Brecheisen, ein Vierblättriges Kleeblatt und ein Fünfeck. In: F. Pirstinger (HG.) Graz 2009. *Intervention durch Kunstunterricht. Kunstpädagogische Strategien und Möglichkeiten für eine Schule der Vielfalt*(www.itae.at).

Mevrouw J.I. Spoel

Mevrouw Spoel is ingezet vanwege haar deskundigheid op het gebied van theater en dans. Mevrouw Spoel is artistiek medewerker en programmeur Maaspodium bij Maas Theater en Dans. Daarnaast is zij freelance theaternmaker, regisseur, actrice, choreograaf, danseres en theaterdocent. Mevrouw Spoel heeft tussen 2002 en 2012 veel uitwisselingsprojecten met Zuid-Afrika gedaan en heeft als regisseur meerdere malen deelgenomen aan het jaarlijkse Novel Script Project van Twistprojects. Daarnaast is zij bestuurslid Stichting Afro Vibes en commissielid van het Theater van het Fonds Podiumkunsten. Voor deze visitatie heeft mevrouw Spoel onze handleiding voor panelleden ontvangen en is zij aanvullend geïnstrueerd over het proces van visitatie en accreditatie in het hoger onderwijs en over de werkwijze van NQA.

Opleiding:

- 1993 – 1997 Faculteit Theater, Docent/Regie - Hogeschool voor de Kunsten Utrecht
- 1990 – 1993 Activiteiten Begeleiding - M.D.G.O.

Werkervaring:

- 2013 – heden Artistiek medewerker en programmeur Maaspodium - Maas Theater en Dans
- 2009 – 2012 Artistiek leider - Theatergroep Siberia (nu Maas Theater en Dans)
- 2008 Artistiek medewerker - Jeugdtheatergezelschap Het Waterhuis
- 2000 – 2003 Artistiek medewerker en programmeur - Cosmic Theater
- 1999 – 2007 Artistiek leider theatergroep Rotterdams LEF - Theater HAL4
- 1997 – heden Freelance theaternmaker, regisseur, actrice, choreograaf, danseres en theaterdocent

Overig:

- Heden Bestuurslid Stichting Afro Vibes
- Heden Commissielid - Theater van het Fonds Podiumkunsten
- 2004 – 2013 Lid Raad van Toezicht - Meervaart Theater
- 2003 – 2013 Bestuurslid - Theater de Engelenbak
- Voorzitter Stichting Art United
 - Voorzitter commissie Dans - LCA Utrecht
 - Commissielid voor de Nederlandse Dansdagen

- Lid commissie Dans - Amsterdams Fonds voor de Podiumkunsten
- Voorzitter jury 'Cameretten Festival'
- Scouting en Festivalcommissie Theater de Engelenbak
- Dansadvies en begeleiding groepen bij festival 'De Opkomst' in Utrecht
- Markt Project Coördinator Jongeren Theater voor Utrechts Centrum voor de Kunsten

De heer C.F.J.M. Meijers

De heer Meijers is ingezet vanwege zijn deskundigheid op het gebied van theater maken. Hij is hoofdredacteur van het tijdschrift Theatemaker en de bijbehorende website Theaterkrant.nl. Hij heeft vanuit die functie een goed overzicht van de podiumkunst en het theaterlandschap en de eisen die de huidige beroepspraktijk aan afgestudeerden en opleidingen stelt. Voor deze visitatie heeft de heer Meijers onze handleiding voor panelleden ontvangen en is hij aanvullend geïnstrueerd over het proces van visitatie en accreditatie in het hoger onderwijs en over de werkwijze van NQA.

Opleiding:

1966 – 1972 Kandidaats Politieke en Sociale Wetenschappen Amsterdam

Werkervaring:

1997 – heden Hoofdredacteur Theatemaker

2012 – heden Hoofdredacteur Theaterkrant.nl

Publicaties:

2013 Forever Young – De muziek van Neil Young als soundtrack van mijn leven (2013)

2003 Kom van dat dak af – Geschiedenis van de Nederlandse rock-'n roll

Overig:

Voorzitter Stichting Jip Golsteijn Journalistiek Prijs

De heer L.H. van der Meiden

De heer Van der Meiden is ingezet als studentlid. Hij volgt de bacheloropleiding Docent Theater aan NHL Hogeschool, waar hij tevens lid is van de opleidingscommissie. Daarnaast volgt hij de masteropleiding Kunst- en Cultuurwetenschappen aan Rijksuniversiteit Groningen. De heer Van der Meiden is representatief voor de primaire doelgroep van de opleiding en beschikt over studentgebonden deskundigheden met betrekking tot de studielast, de onderwijsaanpak, de voorzieningen en de kwaliteitszorg bij opleidingen in het domein. Voor deze visitatie is de heer Van der Meiden aanvullend individueel geïnstrueerd over het proces van visitatie en accreditatie in het hoger onderwijs en over de werkwijze van NQA.

Opleiding:

2013 – heden Master Kunst- en Cultuurwetenschappen - Rijksuniversiteit Groningen

2012 – heden Bachelor Docent Theater - NHL Hogeschool

2009 – 2012 Bachelor Kunsten, Cultuur en Media - Rijksuniversiteit Groningen

Werkervaring:

- 2013 – heden Assistent Vrijwilligerscoördinator/Locatiemanager - Noorderzon Performing Arts Festival (Groningen)
- 2013 – heden Bar/bediening - Martiniplaza, Groningen
- 2011 – 2012 Voorstellingsreporter - Schouwburg Het Park, Hoorn
- 2006 – 2010 Keukenhulp - Bistro de Oale Ste, Nijverdal

Overig:

- Lid van leerlingenraad - Scholengemeenschap Reggesteyn, Nijverdal
- Penningmeester Introductiecommissie - Studievereniging IK, Groningen
- Voorzitter Congrescommissie - Studievereniging IK, Groningen
- Organisatie - Nacht van Kunst en Wetenschap, Groningen
- Vrijwilliger - Noorderzon Performing Arts Festival, Groningen
- Vrijwilliger - Jonge Harten, Groningen

Mevrouw drs. P. Göbel

Mevrouw Göbel is ingezet als NQA-auditor. Zij heeft meer dan tien jaar ervaring met visiteren in bijna alle sectoren van het hbo. Ze heeft bij Lloyd's auditcursussen gevolgd. Verder heeft zij twintig jaar ervaring met ontwikkelen van onderwijsprogramma's, lesgeven en beoordelen van studenten en met management in het hoger beroepsonderwijs in uiteenlopende sectoren. Mevrouw Göbel heeft in het najaar van 2010 deelgenomen aan de training van de NVAO en de intervisie in 2012. Zij is gecertificeerd secretaris.

Opleiding:

- 1976 – 1979 Rijksuniversiteit Utrecht, Nederlandse taal- en letterkunde
- 1971 – 1976 Tweedegraads lerarenopleiding: Nederlands en Engels

Werkervaring:

- 2005 – heden secretaris en adviseur Raeflex
- 2004 – heden senior auditor en adviseur NQA
- 2000 – 2004 Medewerker kwaliteitszorg bij de HBO-raad
- 1997 – 2000 Projectleider bij de afdeling Onderwijszaken van de Saxion Hogeschool Enschede
- 1994 – 1997 Directeur van het instituut Welzijn en Arbeid bij de Saxion Hogeschool Enschede
- 1993 – 1995 Studentendecaan en vertrouwenspersoon bij de sectoren Welzijn en Arbeid, Lerarenopleiding Basisonderwijs en Conservatorium
- 1987 – 1993 Studentendecaan en vertrouwenspersoon bij de sector Economie Saxion Hogeschool Enschede
- 1980 – 1993 Docent taalbeheersing bij de sector Economie Saxion Hogeschool Enschede

Overig:

- 2006 – 2011 lid hoofdbestuur VVAO

Bijlage 4: Bezoekprogramma

Donderdag 26 juni – dag 1

Tijd	Activiteit	Personen	Lokaal
8.30 – 10.30	Ontvangst en voorbereiding	Panel	Lokaal 2.7/ 2.8
10.30 – 11.00	Toneelacademie Presentatie 20 min	Panel & Management	2.8
11.00 – 12.30	Vorbereiding en materiaalbestudering	Panel	2.7/ 2.8
12.30 – 13.15	Lunch	Panel	kantine
13.15 – 14.45	Inhoud gehele opleiding: gesprek met studenten (Theater en Docent Theater)	Panel & studenten	2.8
15.00 – 16.00	bezoek eindexamenexpositie Theatervormgeving	Panel & coördinator TVG	Theater a/h Vrijthof
16.15 – 17.45	Inhoud gehele opleiding: gesprek met docenten (Theater en Docent Theater)	Panel & Docenten	2.8
18.00 – 19.45	diner pauze	panel	Restaurant Reube
20.00 – 22.00	diverse voorstellingen (afstudeervoorstellingen Acteurs, 2/3 AP werkplaats voorstelling, afstudeervoorstelling Performer)	Panel, management en docenten	Diverse locaties

Voorstellingen + voorstel verdeling panel

20.00 – 22.00 *De Meeuw (4A)* olv Steven v Watermeulen:
Constant Meijers, Jolanda Spoel en student Docent Theater

20.00 – 21.00 voorstelling *Angels in Timmerfabriek &*
21.30 – 22.00 performancevoorstelling
Chiel Kattenbelt, Luc Celis, Nel Göbel

Vrijdag 27 juni – dag 2

Tijd	Activiteit	Personen	Lokaal
8.30 – 9.15	voorbereiding en materiaalbestudering	panel	2.7/ 2.8
9.15 – 10.00	inhoud, toetsing en afstuderen: examencommissie en examinatoren	Leden examencommissies Theater en Docent Theater	V
10.15 – 12.00	Presentatie intermedialiteit met presentaties studentenwerk	Panel	V
12.00 – 12.45	inhoud, programma & toetsing: alumni & werkveld	Panel & alumni/ werkveld	V
13.00 – 13.45	overleg en lunch: panel	Panel	kantine
13.45 – 14.30	inhoud en aan inhoud gerelateerde processen: opleidingsmanagement	Panel & management	V
14.30 – 16.30	bezoek eindpresentaties 'Witte Oleander' – Nina Sondagh PTO en presentatie Maakblok PTO	Panel & coördinator PTO	
16.30 – 17.30	Beoordelingsoverleg panel	Panel	
17.30 – 18.00	laatste gesprek opleidingsmanagement en terugkoppeling	Panel, management & lid CvB	

Overzicht afstudeerwerk Regie en Performen

In de dagen voorafgaand aan het visitatiebezoek in Maastricht, zijn in Amsterdam een aantal afstudeervoorstellingen te zien van regie- en performersstudenten:

Regisseurs:

22 juni	17.00 u 'De Anderen'	Sanya Schreuder	Frascati 2
23 juni	20.30 u 'De Meiden'	Ada Özdoğan	Frascati 1
24 juni	14.30 u 'Disco Pigs'	Jan Jasper de Vries	Compagnietheater
24 juni	20.30 u 'After the End'	Merel Smitt	Compagnietheater
25 juni	15.00 u 'Richard III'	Marvin Beekhuijzen	Compagnietheater
25 juni	20.30 u 'Euphoria'	Eva Line de Boer	Compagnietheater
26 juni	15.00 u 'ZOO story'	Sophie van de Pol	Compagnietheater

Performers:

25 juni	19.30 u triple bill:	Frascati 1
	'A possible goodbye'	Michiel Cox
	'A some'	Joey Schrauwen
	'NXT LVL'	Nick Bos, Matthieu Wijdeven, Jip van den Dool

Gezien tijdens het visitatiebezoek

De Meeuw: afstudeervoorstelling acteurs met Julia Akkermans, Jip van den Dool, Gaité Jansen, Melody Klaver, Ward Kerremans, Roben Mitchell, Baue van Leijden, Anna Raadsveld, Daphné Wellens.

Angels met Amy van Weerden, Milou van Duijnhoven, Hayo de Kruif, Ortàl Vriend, Hannah Boer, Romano Haynes en Céline Hoex.

Participate: afstudeervoorstelling performers van Jurrien van Rheenen en Nick Bos

Oleander: afstudeerregie van Nina Sondagh (Docent Theater)

Gespreksdeelnemers

Management

Aram Adriaanse	Coördinator studierichting Regie, studiebegeleider, docent teksttoneel en regie
Yvette Fijen	Coördinator studierichting Acteurs en Performers, studiebegeleider en docent spreek- en stemtechniek
Anne Habermann	Coördinator studierichting Theatervormgeving, docent decorontwerp
Patricia de Kort	Kwaliteitszorgfunctionaris en beleidsadviseur
Woody Laurens	Coördinator Propedeuse, studiebegeleider, docent performen
Jo Roets	Coördinator parttime opleiding Docent Theater, studiebegeleider, docent speltechniek en regiedidactiek

Studenten

Julia Akkermans	4 ^{de} jaars Acteur
Abdelkarim el Baz	1 ^e jaars Acteur
Daan Couzijn	1 ^e jaars Performer
Sophia Debus	1 ^e jaars Theatervormgeving
Pieter Delfosse	1 ^e jaars PTO
Myrthe van Eizenga	3 ^e jaars Theatervormgeving
Romano Haynes	2 ^e jaars Acteur
Bernice Horst	3 ^e jaars PTO
Hannah De Meyer	3 ^e jaars Performer
Kaz Schonebeek	2 ^e jaars Performer / lid Vusios
Merel Smitt	4 ^e jaars Regie
Derk Stenvers	3 ^e jaars Regie / lid Vusios
Anna Verkouteren Jansen	1 ^e jaars Regie / lid Vusios
Jeanine Vijgen	4 ^e jaars Theatervormgeving
Bart van de Woestijne	4 ^e jaars Performer

Docenten

Anne Habermann	Coördinator studierichting Theatervormgeving, docent decorontwerp
Henk Havens	Docent Dramaturgie en Cultureel Ondernemerschap, studiebegeleider, lid kernteam A-P, promotietraject binnen lectoraat Autonomie en Openbaarheid in de kunsten
Berbke Hermans	Docent spreek- en stemtechniek, studiebegeleider, lid kernteam Regie
Peet Houwen	Docent speltechniek en didactiek van het spel, studiebegeleider, lid kernteam PTO Docent Theater
Woody Laurens	Docent performen, coördinator Propedeuse, studiebegeleider
René Lobo	Docent speltechniek, studiebegeleider, lid kernteam A-P
Frank Mineur	Docent cultuurbeschouwing, studiebegeleider en lid kernteam Regie, lid kenniskring lectoraat Autonomie en Openbaarheid in de kunsten
Jan van Opstal	Docent Viewpoint methode en bewegingstechniek studierichtingen A, P, R en PTO, studiebegeleider en lid kernteam PTO Docent Theater
Nathalie Roymans	Docent improvisatie, didactiek van het lesgeven en regiedidactiek, coördinator Post Academische Opleiding
Martin Verheesen	Docent muziek, studiebegeleider en lid kernteam A-P
Ingrid Wender	Docent improvisatie, studiebegeleider en lid kernteam A-P

Examencommissie Theater en Docent Theater

Aram Adriaanse	Examencommissie Theater
Yvette Fijen	Examencommissie Theater
Peet Houwen	Examencommissie Docent Theater
Patricia de Kort	Secretaris Examencommissie
Jan van Opstal	Examencommissie Docent Theater
Jo Roets	Examencommissie Docent Theater
Saskia Valk	Examencommissie Theater

Alumni en werkveld

Eline George	alumnus PTO Docent Theater (2013)
Marijn de Jong	alumnus Performen (2012)
Esther de Koning	artistiek leider C/O
Dirk de Lathauwer	artistiek leider Fabuleus
Bert Luppés	acteur/ regisseur
Suze Milius	alumnus Regie (2012)
Naomi Velissariou	alumnus Acteur (2012)

Bijlage 5: Bestudeerde documenten

- Afstudeerwerk en beoordelingen
- Curriculummatrix Docent Theater
- Curriculummatrix Theater
- *Inleiding op de leerplannen*, Opleiding Theater Opleiding Docent Theater, Toneelacademie Maastricht
- Kennisbasis Docent Theater
- *Kennisbasis Docent Theater*, bachelor, HBO-raad vereniging van hogescholen
- Koppeling eindkwalificaties Opleidingsprofiel Theater
- *Kwaliteitszorgplan* Toneelacademie Maastricht 2014-2018
- *Leerplan Theater*, Uitstroomprofiel Acteur Afstudeerrichting Acteur, Toneelacademie Maastricht
- *Leerplan Docent Theater*, Deeltijd variant, Toneelacademie Maastricht
- *Leerplan Docent Theater*, Pastacademische variant, Toneelacademie Maastricht
- *Leerplan Theater*, Uitstroomprofiel Acteur Afstudeerrichting Performer, Toneelacademie Maastricht
- *Leerplan Theater*, Uitstroomprofiel Theatermaker Afstudeerrichting Regisseur, Toneelacademie Maastricht
- *Leerplan Theater*, Uitstroomprofiel Theatermaker Afstudeerrichting Theaterkostuumvormgever, Toneelacademie Maastricht
- Literatuurlijst Toneelacademie Maastricht, Opleiding Docent Theater 2014
- Literatuurlijst Toneelacademie Maastricht, Opleiding Theater 2014
- *Notitie Toetsbeleid* Toneelacademie Maastricht, mei 2014
- *Onderwijs- en examenregeling*, Toneelacademie Maastricht, croho Theater, 2013-2014
- *Onderwijs- en examenregeling*, Toneelacademie Maastricht, croho Docent Theater, 2013-2014
- *Opleidingsprofiel Theater*, Uitstroomprofielen Acteur & Theatermaker, Werkgroep Opleidingsprofiel Theater, oktober 2012
- *Over grenzen*. Kritische reflectie Toneelacademie Maastricht, mei 2014
- Portfolio-overzicht medewerkers Toneelacademie Maastricht
- *Studiegids 2013-2014*
- *Theater van de 21ste eeuw: traditie en vernieuwing*, Toneelacademie Maastricht

Bijlage 6: Overzicht bestudeerde afstudeerwerken

Hieronder een overzicht van de studenten van wie het panel de afstudeerwerken heeft bestudeerd. Conform de regels van de NVAO zijn alleen de studentnummers opgenomen.

1043390
1042432
1035568
1041886
1043382
1028014
1031856
1043986
1043749
1045288
1044702
1011081
0943290
1041487
1047043
1038079
1041142
1045970
0939080
1145258

Bijlage 7: Verklaring van volledigheid en correctheid

Netherlands Quality Agency

Verklaring van volledigheid en correctheid van de informatie

Betreffende de visitatie van de opleiding:

Cluster Theater & Docent Theater + Bijzonder Kenmerk

Instelling: Zuyd Hogeschool

Visitatie datum: 26 en 27 juni 2014

Ondergetekende: ... *Leo Swinkels*

vertegenwoordigend het management van de genoemde opleiding,

in de functie van: ... *faculteitsdirecteur*

verklaart hierbij dat alle informatie ten behoeve van de visitatie van de genoemde opleiding in volledigheid en correctheid ter beschikking wordt gesteld, waaronder informatie over alternatieve afstudeerroutes die momenteel en/of gedurende de afgelopen 6 jaar (hebben) bestaan, zodat het visitatiepanel tot een op juiste feiten gebaseerde oordeelsvorming kan komen.

Handtekening:

A handwritten signature in black ink, appearing to be 'Leo Swinkels', written over a horizontal line.

Datum: *26-5-14*